

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)
της 9ης Ιουλίου 2003 *

Στην υπόθεση T-230/00,

Daesang Corp., με έδρα τη Σεούλ (Νότιος Κορέα),

Sewon Europe GmbH, με έδρα το Eschborn (Γερμανία),

εμπροσσωπούμενες από τους J.-F. Bellis και S. Reinart, δικηγόρους, και τον
A. Kmiecik, solicitor, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσες,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους W. Wils και
R. Lyal, επικουρούμενους από τον J. Flynn, barrister, με τόπο επιδόσεων στο Λου-
ξεμβούργο,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

που έχει ως αντικείμενο αίτηση μειώσεως του επιβληθέντος στις προσφεύγουσες προστίμου εκ μέρους της Επιτροπής με την απόφαση 2001/418/ΕΚ της Επιτροπής, της 7ης Ιουνίου 2000, σχετικά με διαδικασία δυνάμει του άρθρου 81 της Συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (υπόθεση COMP/36.545/F3 — Αμνοξέα),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Μ. Βηλαρά, Πρόεδρο, V. Tiili και P. Mengozzi, δικαστές,

γραμματέας: D. Christensen, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 25ης Απριλίου 2002,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

- 1 Οι προσφεύγουσες, Daesang Corp. (στο εξής: Daesang) και η ευρωπαϊκή θυγατρική της, Sewon Europe GmbH (στο εξής: Sewon Europe), ασκούν δραστηριότητα στον τομέα της παραγωγής ζωοτροφών και αμνοξέων. Η Daesang, ιδρυθείσα στα τέλη του έτους 1997, είναι κορεατική επιχείρηση, που προέκυψε από τη συγχώνευση της

Miwon Corp. Ltd και της Daesang Industrial Ltd, η οποία ήταν στο παρελθόν γνωστή ως Sewon Corp. Ltd (στο εξής: Sewon Corp.). Κατά το πρώτο ήμισυ του 1998, η Daesang ανέθεσε, σε παγκόσμιο επίπεδο, όλες τις σχετιζόμενες με τη λυσίνη δραστηριότητές της σε άλλη επιχείρηση.

- 2 Η λυσίνη είναι το κύριο αμινοξύ που χρησιμοποιείται στις ζωοτροφές για διατροφικούς σκοπούς. Η συνθετική λυσίνη χρησιμοποιείται ως πρόσθετο στα τρόφιμα που δεν περιέχουν επαρκώς φυσική λυσίνη, παραδείγματος χάρη τα σιτηρά, προκειμένου οι διατροφολόγοι να καταρτίζουν διαιτολόγια βάσει πρωτεϊνών καλύπτοντας τις διατροφικές ανάγκες των ζώων. Τα τρόφιμα στα οποία προστίθεται συνθετική λυσίνη μπορούν επίσης να υποκαταστήσουν τρόφιμα περιέχοντα επαρκή ποσότητα φυσικής λυσίνης, όπως η σόγια.

- 3 Το 1995, κατόπιν απόρρητης έρευνας που διεξήγαγε το Federal Bureau of Investigation, πραγματοποιήθηκαν επιτόπιες έρευνες στις Ηνωμένες Πολιτείες στις εγκαταστάσεις πολλών επιχειρήσεων που ασκούν δραστηριότητες στην αγορά της λυσίνης. Τον Αύγουστο και τον Οκτώβριο του 1996, οι εταιρίες Archer Midland Co (στο εξής: ADM Company), Kyowa Kogyo Co. Ltd, Sewon Corp., Cheil Jedang Corp. (στο εξής: Cheil) και Ajinomoto Co. Inc. κατηγορήθηκαν από τις αμερικανικές αρχές ότι συνήψαν σύμπραξη που συνίστατο στον καθορισμό των τιμών της λυσίνης και στην κατανομή των ποσοτήτων πωλήσεων του προϊόντος αυτού μεταξύ Ιουνίου 1992 και Ιουνίου 1995. Κατόπιν συμφωνιών συναφθεισών με το αμερικανικό Υπουργείο Δικαιοσύνης, ο επιληφθείς του φακέλου δικαστής επέβαλε πρόστιμα στις επιχειρήσεις αυτές, ήτοι πρόστιμο 10 εκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ (USD) στην ADM Company και πρόστιμο 1,25 εκατομμυρίων USD στην Cheil. Το ύψος του επιβληθέντος στη Sewon Corp. ανερχόταν, σύμφωνα με την εταιρία αυτή, σε 328 000 USD. Εξάλλου, σε τρεις διευθυντές της ADM Company επιβλήθηκε ποινή φυλακίσεως και πρόστιμα για τον ρόλο τους στη σύμπραξη.

- 4 Τον Ιούλιο του 1996, η Ajinomoto, βάσει της ανακοινώσεως 96/C 207/04 της Επιτροπής, της 18ης Ιουλίου 1996, σχετικά με τη μη επιβολή ή τη μείωση των προστίμων σε υποθέσεις που αφορούν συμπράξεις (EE C 207, σ. 4, στο εξής: ανακοίνωση για τη

συνεργασία), πρότεινε στην Επιτροπή τη συνεργασία της για τη διαπίστωση της ύπαρξης καρτέλ στην αγορά της λυσίνης και των επιπτώσεών του στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ).

- 5 Στις 11 και 12 Ιουνίου 1997, η Επιτροπή προέβη σε ελέγχους κατ' εφαρμογή του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων [81] και [82] της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25), στις ευρωπαϊκές εγκαταστάσεις της ADM Company και της Kyowa Hakko Europe GmbH. Στη συνέχεια των ελέγχων αυτών, οι Kyowa Hakko Kogyo και Kyowa Hakko Europe εξέφρασαν την επιθυμία να συνεργαστούν με την Επιτροπή και της παρέσχαν ορισμένα πληροφοριακά στοιχεία σχετικά, μεταξύ άλλων, με το ιστορικό των συσκέψεων και των λοιπών επαφών μεταξύ των παραγωγών λυσίνης.
- 6 Στις 28 Ιουλίου 1997, η Επιτροπή, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 11 του κανονισμού 17, απηύθυνε στην ADM Company και στην ευρωπαϊκή θυγατρική της Archer Daniels Midland Ingredients (στο εξής: ADM Ingredients), στη Sewon Corp. και τη Sewon Europe GmbH (στο εξής, από κοινού: Sewon), καθώς και στην Cheil, αίτημα πληροφόρησης σχετικά με τη συμπεριφορά τους στην αγορά των αμινοξέων και τις συσκέψεις της συμπράξεως, που αναφέρονταν στο αίτημα αυτό. Απαντώντας στο αίτημα αυτό, η Sewon γνωστοποίησε ότι ήταν διατεθειμένη να συνεργαστεί με την Επιτροπή. Η Sewon προσκόμισε τα πρακτικά των συσκέψεων μεταξύ των παραγωγών λυσίνης και πληροφορίες σχετικά με τις συσκέψεις που δεν περιλαμβάνονταν στο αίτημα της Επιτροπής. Στη συνέχεια, η Sewon παρείχε και συμπληρωματικές πληροφορίες.
- 7 Στις 30 Οκτωβρίου 1998, η Επιτροπή, βάσει των πληροφοριών που της είχαν παρασχεθεί, απηύθυνε ανακοίνωση αιτιάσεων στην ADM Company και την ADM Ingredients (στο εξής, από κοινού: ADM) και σε άλλες ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις, δηλαδή την Ajinomoto και την ευρωπαϊκή θυγατρική της, Eyrlysine SA (στο εξής, από κοινού: Ajinomoto), την Kyowa Hakko Kogyo και την ευρωπαϊκή θυγατρική της, Kyowa Hakko Europe (στο εξής, από κοινού: Kyowa), και την Cheil, για παράβαση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ και του άρθρου 53, παράγραφος 1,

της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (στο εξής: Συμφωνία ΕΟΧ). Με την ανακοίνωση αιτιάσεων, η Επιτροπή προσήψε στις επιχειρήσεις αυτές ότι είχαν καθορίσει τις τιμές της λυσίνης στον ΕΟΧ, καθώς και ποσοστώσεις πωλήσεων για την αγορά αυτή, και ανταλλάξει πληροφορίες για τις ποσότητες των πωλήσεών τους, από τον Σεπτέμβριο του 1990 (Ajinomoto, Kyowa και Sewon), από τον Μάρτιο του 1991 (Cheil) και τον Ιούνιο του 1992 (ADM) μέχρι τον Ιούνιο του 1995. Μετά την παραλαβή αυτής της ανακοινώσεως αιτιάσεων, οι προσφεύγουσες ενημέρωσαν την Επιτροπή ότι δεν θα αμφισβητήσουν ουσιαστικά τα γεγονότα.

- 8 Κατόπιν της ακροάσεως των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων την 1η Μαρτίου 1999, η Επιτροπή, στις 17 Αυγούστου 1999, τους απηύθυνε συμπληρωματική ανακοίνωση αιτιάσεων περί της διάρκειας της συμπράξεως, στην οποία οι προσφεύγουσες απάντησαν στις 8 Οκτωβρίου 1999.
- 9 Μετά το πέρας της διαδικασίας αυτής, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 2001/418/ΕΚ, της 7ης Ιουνίου 2000, σχετικά με διαδικασία δυνάμει του άρθρου 81 της Συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (υπόθεση COMP/36.545/F3 — Αμνοξέα) (ΕΕ 2001, L 152, σ. 24, στο εξής: Απόφαση). Η Απόφαση κοινοποιήθηκε στην Daesang και στη Sewon Europe με έγγραφο της 16ης Ιουνίου 2000.
- 10 Η Απόφαση περιλαμβάνει τις ακόλουθες διατάξεις:

«Άρθρο 1

Η [ADM Company] και η ευρωπαϊκή θυγατρική της [ADM Ingredients], η Ajinomoto Company Incorporated, και η ευρωπαϊκή θυγατρική της Eurolysine SA, η Kyowa Hakko Kogyo Company Limited και η ευρωπαϊκή θυγατρική της Kyowa

Hakko Europe GmbH, η Daesang Corporation και η ευρωπαϊκή θυγατρική της Sewon Europe GmbH, καθώς και η [Cheil] παραβίασαν το άρθρο 81, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ και το άρθρο 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΕΟΧ, συμμετέχοντας σε συμφωνίες για τιμές, ποσότητες πωλήσεων και ανταλλαγές πληροφοριών σχετικά με τις ποσότητες πωλήσεων συνθετικής λυσίνης που καλύπτουν ολόκληρο τον ΕΟΧ.

Η διάρκεια της παράβασης ήταν η ακόλουθη:

- α) στην περίπτωση της [ADM Company] και της [ADM Ingredients], από τις 23 Ιουνίου 1992 έως τις 27 Ιουνίου 1995·
- β) στην περίπτωση της Ajinomoto Company Incorporated και της Eurolysine SA, από τον Ιούλιο 1990, τουλάχιστον, μέχρι τις 27 Ιουνίου 1995·
- γ) στην περίπτωση της Kyowa Hakko Kogyo Company Limited και της Kyowa Hakko Europe GmbH, από τον Ιούλιο 1990, τουλάχιστον, μέχρι τις 27 Ιουνίου 1995·
- δ) στην περίπτωση της Daesang Corporation και της Sewon Europe GmbH, από τον Ιούλιο 1990, τουλάχιστον, μέχρι τις 27 Ιουλίου 1995·
- ε) στην περίπτωση της [Cheil], από τις 27 Αυγούστου 1992 μέχρι τις 27 Ιουνίου 1995.

Άρθρο 2

Τα ακόλουθα πρόστιμα επιβλήθηκαν στις επιχειρήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1, σε σχέση με την παράβαση του εν λόγω άρθρου:

α) [ADM Company] και [ADM Ingredients] (από κοινού και στο ολόκληρο υπεύθυνες)	47 300 000 ευρώ
β) Ajinomoto Company, Incorporated και Eurolysine SA (από κοινού και στο ολόκληρο υπεύθυνες)	28 300 000 ευρώ
γ) Kyowa Hakko Kogyo Company Limited και Kyowa Hakko Europe GmbH (από κοινού και στο ολόκληρο υπεύθυνες)	13 200 000 ευρώ
δ) Daesang Corporation και Sewon Europe GmbH (από κοινού και στο ολόκληρο υπεύθυνες)	8 900 000 ευρώ
ε) [Cheil],	12 200 000 ευρώ

[...]»

- 11 Για τον υπολογισμό του ποσού των προστίμων, η Επιτροπή εφάρμοσε στην Απόφαση της τη μεθοδολογία που εκτίθεται στις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ (ΕΕ 1998, C 9, σ. 3, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές) και της ανακοινώσεως για τη συνεργασία.
- 12 Πρώτον, το βασικό ποσό του προστίμου, που καθορίζεται σε σχέση με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παραβάσεως, καθορίστηκε σε 21 εκατομμύρια ευρώ όσον αφορά τις προσφεύγουσες. Όσον αφορά την Ajinomoto, την ADM, την Kyowa και την Cheil, το βασικό ποσό του προστίμου καθορίστηκε, αντιστοίχως, σε 42, σε 39, σε 21 και σε 19,5 εκατομμύρια ευρώ (αιτιολογική σκέψη 314 της Αποφάσεως).
- 13 Για τον καθορισμό του βασικού ποσού των προστίμων, που καθορίστηκε σε σχέση με τη σοβαρότητα της παραβάσεως, η Επιτροπή, κατ' αρχάς, θεώρησε ότι οι ενεχόμενες επιχειρήσεις διέπραξαν πολύ σοβαρή παράβαση, λαμβανομένης υπόψη της φύσεως της, των συγκεκριμένων επιπτώσεών της στην αγορά της λυσίνης στον ΕΟΧ και του μεγέθους της οικείας γεωγραφικής αγοράς. Στη συνέχεια κρίνοντας, βάσει του συνολικού κύκλου εργασιών που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους της παράβασης, ότι υφίσταται σημαντική διαφορά στη διάσταση των επιχειρήσεων που προκάλεσαν την παράβαση, η Επιτροπή προέβη σε διαφορετική μεταχείριση. Συνεπώς, το βασικό ποσό των προστίμων καθορίστηκε σε 30 εκατομμύρια ευρώ για την ADM και την Ajinomoto και σε 15 εκατομμύρια ευρώ για την Kyowa, Cheil και Sewon (αιτιολογική σκέψη 305 της Αποφάσεως).
- 14 Για να ληφθεί υπόψη η διάρκεια της παραβάσεως που διέπραξε κάθε επιχείρηση και να καθορισθεί το βασικό ποσό του αντιστοίχου προστίμου τους, το ούτως καθορισθέν βασικό ποσό προσαυξήθηκε κατά 10 % ετησίως, ήτοι προσαύξηση 30 % για τις ADM και Cheil, και 40 % για τις Ajinomoto, Kyowa και τις προσφεύγουσες (αιτιολογική σκέψη 313 της Αποφάσεως).

- 15 Δεύτερον, βάσει των επιβαρυντικών περιστάσεων, τα βασικά ποσά των προστίμων για τις ADM και Ajinomoto προσαυξήθηκαν κατά 50 % έκαστο, ήτοι 19,5 εκατομμύρια ευρώ για την ADM και 21 εκατομμύρια ευρώ για την Ajinomoto, για τον λόγο ότι οι επιχειρήσεις αυτές διαδραμάτισαν κυρίαρχο ρόλο στην παράβαση (αιτιολογική σκέψη 356 της Αποφάσεως).
- 16 Τρίτον, βάσει των ελαφρυντικών περιστάσεων, η Επιτροπή μείωσε κατά 20 % την εφαρμοσθείσα στο πρόστιμο των προσφευγουσών προσαύξηση λόγω της διάρκειας της παραβάσεως, επειδή η Sewon είχε παθητικό ρόλο στη σύμπραξη από την αρχή του έτους 1995 (αιτιολογική σκέψη 365 της Αποφάσεως). Εξάλλου, η Επιτροπή μείωσε κατά 10 % τα βασικά ποσά των προστίμων για κάθε ενεχόμενη επιχείρηση, για τον λόγο ότι όλες οι επιχειρήσεις είχαν τερματίσει την παράβαση μόλις παρενέβη η δημόσια αρχή (αιτιολογική σκέψη 384 της Αποφάσεως).
- 17 Τέταρτον, η Επιτροπή προέβη σε «σημαντική μείωση» του ποσού των προστίμων, υπό την έννοια του τίτλου Δ της ανακοινώσεως για τη συνεργασία. Βάσει αυτού, η Επιτροπή παραχώρησε στην Ajinomoto και στις προσφεύγουσες μείωση κατά 50 % του ποσού του προστίμου που τους είχε επιβληθεί λόγω μη συνεργασίας, στις Kyowa και Cheil μείωση κατά 30 % και, τέλος στην ADM, μείωση κατά 10 % (αιτιολογικές σκέψεις 431, 432 και 435 της Αποφάσεως).

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 18 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 30 Αυγούστου 2000, οι προσφεύγουσες άσκησαν την παρούσα προσφυγή.

- 19 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (τέταρτο τμήμα) αποφάσισε να κινήσει την προφορική διαδικασία και, βάσει των μέτρων διοργανώσεως της διαδικασίας, ζήτησε από την Επιτροπή να απαντήσει γραπτώς σε διάφορα ερωτήματα. Η καθής απάντησε στο αίτημα αυτό εντός της ταχθείσας προθεσμίας.
- 20 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 25ης Απριλίου 2002.
- 21 Οι προσφεύγουσες ζητούν από το Πρωτοδικείο:
- να ακυρώσει τη διάταξη της Αποφάσεως με την οποία τους επιβάλλεται πρόστιμο ή να μειωθεί το ποσό του προστίμου αυτού·
  - να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.
- 22 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη·
  - να καταδικάσει, αλληλεγγύως, τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα.

Επί της ουσίας

- 23 Η προσφυγή διαρθρώνεται γύρω από τέσσερις κύριες αιτιάσεις. Πρώτον, οι προσφεύγουσες προσάπτουν στην Επιτροπή ότι πραγματοποίησε τον υπολογισμό του ποσού του προστίμου βάσει των θεσπισθέντων με τις κατευθυντήριες γραμμές κριτηρίων. Δεύτερον, οι προσφεύγουσες προσάπτουν στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη τον κρίσιμο για την υπόθεση κύκλο εργασιών στο πλαίσιο της εκτιμήσεώς της της σοβαρότητας της παραβάσεως. Τρίτον, οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη, ορισμένες ελαφρυντικές περιστάσεις. Τέλος, τέταρτον, οι προσφεύγουσες προσάπτουν στην Επιτροπή ότι εκτίμησε εσφαλμένως τη συνεργασία τους κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας.
- 24 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι προσφεύγουσες παραιτήθηκαν της αιτιάσεως σχετικά με την προδήλως αναδρομική εφαρμογή των κατευθυντηρίων γραμμών, όπως εκτίθεται στο σημείο II Β της προσφυγής, πράγμα το οποίο γνωστοποιήθηκε στο Πρωτοδικείο με τα πρακτικά της επ' ακροατηρίου συζητήσεως.

Επί του κύκλου εργασιών που λήφθηκε υπόψη λόγω της σοβαρότητας της παραβάσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 25 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι, στο πλαίσιο καθορισμού του βασικού ποσού του προστίμου σε σχέση με τη σοβαρότητα της παραβάσεως, η Επιτροπή προσέβαλε την αρχή της αναλογικότητας και την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως.

— Επί της προσβολής της αρχής της αναλογικότητας

- 26 Οι προσφεύγουσες προσάπτουν στην Επιτροπή ότι καθόρισε το βασικό ποσό του προστίμου, το οποίο καθορίζεται ανάλογα με τη σοβαρότητα της παραβάσεως, λαμβάνοντας υπόψη τον παγκόσμιο κύκλο εργασιών της Sewon αντί να λάβει υπόψη μόνον τον κύκλο εργασιών σχετικά με τις πωλήσεις λυσίνης στον ΕΟΧ. Το γεγονός ότι ο τελευταίος αυτός κύκλος εργασιών δεν ελήφθη υπόψη συνιστά προσβολή της αρχής της αναλογικότητας, για τον λόγο ότι το βασικό ποσό του προστίμου αντιστοιχεί, εν προκειμένω, στο 100 % του συνόλου των πωλήσεων λυσίνης που πραγματοποιήσε η Sewon στον ΕΟΧ το 1995.
- 27 Σύμφωνα με τις προσφεύγουσες, η Επιτροπή κακώς θεώρησε ότι ο κύκλος εργασιών σχετικά με τις πωλήσεις του προϊόντος που αποτελεί το αντικείμενο της παραβάσεως στην επίδικη γεωγραφική αγορά δεν συνιστά σημαντικό παράγοντα για τους σκοπούς υπολογισμού του βασικού ποσού του προστίμου (αιτιολογική σκέψη 318 της Αποφάσεως). Ενεργώντας έτσι, η Επιτροπή προσέβαλε την αρχή της αναλογικότητας, που θεσπίζεται στο άρθρο 5 ΕΚ, η οποία επιβάλλει να λαμβάνονται μέτρα που δεν υπερβαίνουν αυτό που είναι αναγκαίο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού.
- 28 Σύμφωνα με τις προσφεύγουσες, από την απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Ιουνίου 1983, 100/80 έως 103/80, *Musique diffusion française* κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1983, σ. 1825, σκέψη 121), προκύπτει ότι ο συνολικός κύκλος εργασιών δεν είναι κρίσιμος για τον καθορισμό του ποσού του προστίμου και ότι πρέπει να ληφθεί υπόψη ένα μικρό ποσοστό του κύκλου εργασιών για τις πωλήσεις του προϊόντος που αποτελεί το αντικείμενο της παραβάσεως. Η ανάλυση αυτή επιβεβαιώνεται με την απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Ιουλίου 1994, T-77/92, *Parker Pen* κατά Επιτροπής (Συλλογή 1994, σ. II-549), στην οποία το ποσό του προστίμου μειώθηκε για να ληφθεί υπόψη ο μικρός κύκλος εργασιών που προερχόταν από τις πωλήσεις του προϊόντος που αποτέλεσε το αντικείμενο της παραβάσεως σε σχέση με τον κύκλο εργασιών που προέκυπτε από το σύνολο των πραγματοποιηθεισών πωλήσεων.

- 29 Το να μη λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος εργασιών σχετικά με τις πωλήσεις του προϊόντος που αποτέλεσε το αντικείμενο της παραβάσεως στην επίδικη γεωγραφική αγορά καταλήγει στο να μη ληφθεί υπόψη η πραγματική έκταση της παραβάσεως για τους σκοπούς καθορισμού του βασικού ποσού του προστίμου. Πράγματι, ο αντίκτυπος της παραβάσεως δεν μπορεί να εκτιμηθεί με βάση κανένα από τους παράγοντες που ελήφθησαν υπόψη. Κατ' αρχάς, το κριτήριο σχετικά με τη φύση της παραβάσεως, μολονότι είναι κρίσιμο, διακρίνεται από το κριτήριο που αφορά την έκταση της παραβάσεως. Τέλος, η Απόφαση, μολονότι επισημαίνει τον αντίκτυπο της συμπράξεως στους παραγωγούς (αιτιολογικές σκέψεις 261 έως 296), δεν προβαίνει σε κανένα ποσοτικό προσδιορισμό συναφώς, πράγμα το οποίο θα απαιτούσε την αναφορά του όγκου των πραγματοποιηθεισών συναλλαγών με το επίδικο προϊόν. Στην Απόφαση αναφέρεται επίσης το γεγονός ότι η παράβαση επεκτάθηκε στην αγορά του ΕΟΧ (αιτιολογική σκέψη 297 της Αποφάσεως), αλλά ο αριθμός των επηρεαζομένων από τη σύμπραξη χωρών δεν σημαίνει οπωσδήποτε ότι η σύμπραξη είχε σημαντικές συνέπειες. Ούτε η σύγκριση του μεγέθους της Sewon με τους άλλους συμμετέχοντες στη σύμπραξη επιτρέπει να ληφθεί υπόψη η σημασία της επιπτώσεως της παραβάσεως επί του ανταγωνισμού.

— Επί του γεγονότος ότι ελήφθη υπόψη εσφαλμένος κύκλος εργασιών και επί της προσβολής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως

- 30 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι, όταν η Επιτροπή προέβη στη σύγκριση των μεγεθών των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων για να καθορίσει το βασικό ποσό των προστίμων σε σχέση με τη σοβαρότητα της παραβάσεως (αιτιολογικές σκέψεις 303 έως 305 της Αποφάσεως), η Επιτροπή στηρίχθηκε σε εσφαλμένο κύκλο εργασιών όσον αφορά τη Sewon, πράγμα το οποίο οδήγησε σε διάκριση σε βάρος της.
- 31 Οι προσφεύγουσες τονίζουν ότι ο συνολικός κύκλος εργασιών της Sewon, στον οποίο παραπέμπει η Επιτροπή, δηλαδή σύμφωνα με την πρώτη στήλη του πίνακα που περιλαμβάνεται στην αιτιολογική σκέψη 304 της Αποφάσεως, 946 εκατομμύρια ευρώ το 1995, είναι εσφαλμένος, εφόσον ο εν λόγω κύκλος εργασιών ήταν μόνον 295 εκατομμύρια ευρώ.

- 32 Οι προσφεύγουσες συνάγουν εξ αυτού ότι, στο μέτρο που ο κύκλος εργασιών της Sewon ήταν τρεις φορές χαμηλότερος του αναφερθέντος, η πραγματοποιηθείσα από την Επιτροπή σύγκριση είναι προδήλως εσφαλμένη. Συγκεκριμένα, ο παγκόσμιος κύκλος εργασιών της Sewon αντιπροσωπεύει μόνον το 10 % του κύκλου εργασιών της Kyowa και το 15 % του κύκλου εργασιών της Cheil, ενώ οι επιχειρήσεις αυτές θεωρήθηκαν συγκρίσιμου μεγέθους.
- 33 Επομένως, για να υπάρξει διαφορετική μεταχείριση που να αντανακλά αυτές τις διαφορές μεγέθους, η Sewon έπρεπε να τεθεί σε τρίτη κατηγορία επιχειρήσεων. Ούτως εχόντων των πραγμάτων, το βασικό ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε στη Sewon, λόγω της σοβαρότητας της παραβάσεως, αντιστοιχεί στο 50 % του προστίμου που αφορά την ADM και την Ajinomoto, ενώ, βάσει των συνολικών κύκλων εργασιών που πραγματοποιήθηκαν το 1995, η Sewon αντιπροσώπευε μόνον το 2 % του μεγέθους της ADM και το 6 % του μεγέθους της Ajinomoto. Εξάλλου, το βασικό ποσό του προστίμου της Sewon αντιστοιχεί σχεδόν στο 5 % του συνολικού κύκλου εργασιών της το 1995, έναντι 0,5 % και 0,79 % για την Kyowa και την Cheil, αντιστοίχως.
- 34 Με το υπόμνημα απαντήσεως, οι προσφεύγουσες φρονούν ότι η άποψη της Επιτροπής, που εκτίθεται στο υπόμνημα αντικρούσεως, ότι η Επιτροπή στηρίχθηκε στον πραγματικό συνολικό κύκλο εργασιών της Sewon, 227 εκατομμυρίων ευρώ, για να προβεί στην αμφισβητηθείσα σύγκριση, δυσκόλως μπορεί να γίνει αντιληπτή. Πράγματι, αυτός ο κύκλος εργασιών αντιπροσωπεύει το 8 % του κύκλου εργασιών της Kyowa και το 12 % της Cheil. Ακόμη και αν υποτεθεί ότι η Επιτροπή στηρίχθηκε πραγματικά σ' αυτόν τον κύκλο εργασιών, η μεταχείριση της Sewon παραμένει δυσμενής.
- 35 Το επιχείρημα της Επιτροπής ότι ο κύκλος εργασιών της Sewon για τις πωλήσεις λυσίνης στον ΕΟΧ το 1995 ήταν, εν πάση περιπτώσει, συγκρίσιμος με τους κύκλους εργασιών της Cheil και της Kyowa αποτελεί ex post δικαιολογία που η ίδια δεν έλαβε υπόψη στην Απόφαση.

- 36 Κατ' ουσίαν, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το βασικό ποσό του προστίμου που καθορίστηκε σε σχέση με τη σοβαρότητα της παραβάσεως δεν είναι ούτε δυσανάλογο ούτε δυσμενές. Εξάλλου, το ποσό του προστίμου δεν πρέπει να καθορίζεται σε σχέση με τον κύκλο εργασιών στον ΕΟΧ αλλά σε σχέση με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παραβάσεως.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

— Επί της προσβολής της αρχής της αναλογικότητας

- 37 Από πάγια νομολογία προκύπτει ότι η Επιτροπή διαθέτει, στο πλαίσιο του κανονισμού 17, περιθώριο εκτιμήσεως για τον καθορισμό του ποσού των προστίμων προκειμένου να προσανατολίσει τη συμπεριφορά των επιχειρήσεων υπό την έννοια της τηρήσεως των κανόνων του ανταγωνισμού (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 6ης Απριλίου 1995, T-150/89, Martinelli κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1165, σκέψη 59· της 11ης Δεκεμβρίου 1996, T-49/95, Van Megen Sports κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-1799, σκέψη 53, και της 21ης Οκτωβρίου 1997, T-229/94, Deutsche Bahn κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-1689, σκέψη 127). Η αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων αυτών προϋποθέτει ότι η Επιτροπή μπορεί οποτεδήποτε να προσαρμόξει το ύψος των προστίμων στις ανάγκες της κοινοτικής πολιτικής ανταγωνισμού (βλ., συναφώς, προαναφερθείσα απόφαση Musique diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 109).
- 38 Υπενθυμίζεται ότι, στην Απόφαση, η Επιτροπή καθόρισε το ποσό του επιβληθέντος στις προσφεύγουσες προστίμου εφαρμόζοντας τη μέθοδο υπολογισμού που επέβαλε με τις κατευθυντήριες γραμμές. Κατά πάγια νομολογία, η Επιτροπή δεν μπορεί να αποστεί από τους κανόνες με τους οποίους έχει αυτοδεσμευθεί (βλ. την απόφαση του Πρωτοδικείου της 17ης Δεκεμβρίου 1991, T-7/89, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-1711, σκέψη 53, επιβεβαιωθείσα κατόπιν αναιρέσεως με την απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Ιουλίου 1999, C-51/92 P, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-4235, και την παρατεθείσα νομολογία). Συγκεκριμένα, όταν η Επιτροπή εκδίδει κατευθυντήριες γραμμές με σκοπό να διευκρινίσει,

για την τήρηση της Συνθήκης, τα κριτήρια που σκοπεύει να εφαρμόσει στο πλαίσιο ασκήσεως της εξουσίας της εκτιμήσεως, προκύπτει αυτοδέσμευση της εξουσίας αυτής καθόσον στην Επιτροπή εναπόκειται να συμμορφωθεί προς τους ενδεικτικούς κανόνες με τους οποίους αυτοδεσμεύθηκε (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 12ης Δεκεμβρίου 1996, T-380/94, AUFFASS και ΑΚΤ κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-2169, σκέψη 57, και της 30ής Απριλίου 1998, T-214/95, Vlaams Gewest κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-717, σκέψη 89).

- 39 Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές, η Επιτροπή θεωρεί ως σημείο αφετηρίας, για τον υπολογισμό των προστίμων, ένα ποσό που καθορίζεται σε σχέση με τη σοβαρότητα της παραβάσεως (στο εξής: γενικό βασικό ποσό). Η σοβαρότητα των παραβάσεων καθορίζεται σε σχέση με ποικίλα στοιχεία, ορισμένα από τα οποία πρέπει, στο εξής, να λαμβάνει υπόψη υποχρεωτικά η Επιτροπή.
- 40 Συναφώς, οι κατευθυντήριες γραμμές προβλέπουν ότι, πλην της ίδιας της φύσεως της παραβάσεως, των συγκεκριμένων επιπτώσεών της στην αγορά και της γεωγραφικής εκτάσεώς της, είναι αναγκαίο να λαμβάνεται υπόψη η πραγματική οικονομική δυνατότητα των αυτουργών της παραβάσεως να ζημιώσουν σημαντικά άλλους επιχειρηματίες, ιδίως τους καταναλωτές, και το ύψος του προστίμου πρέπει να είναι τέτοιο ώστε να έχει την ενδεδειγμένη αποτρεπτική χρησιμότητα (σημείο 1 Α, τέταρτο εδάφιο).
- 41 Περαιτέρω, μπορεί επίσης να λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις μεγάλου μεγέθους μπορούν μάλιστα να αξιολογήσουν καλύτερα τον παράνομο χαρακτήρα της συμπεριφοράς τους και τις συναφώς απορρέουσες συνέπειες (σημείο 1 Α, πέμπτο εδάφιο).
- 42 Σε περιπτώσεις όπου εμπλέκονται πολλές επιχειρήσεις, όπως τα καρτέλ, θα είναι ενδεχομένως σκόπιμο να γίνεται στάθμιση του γενικού βασικού ποσού προκειμένου να ληφθεί υπόψη το ειδικό βάρος και, κατ' επέκταση, ο πραγματικός αντίκτυπος της

παράνομης συμπεριφοράς κάθε επιχειρήσεως στον ανταγωνισμό, ιδίως όταν υφίστανται σημαντικές διαφορές μεγέθους μεταξύ των επιχειρήσεων που διαπράττουν το αυτό είδος παραβάσεως, και να προσαρμοστεί αναλόγως το γενικό βασικό ποσό αναλόγως του συγκεκριμένου χαρακτήρα κάθε επιχειρήσεως (στο εξής: συγκεκριμένο βασικό ποσό) (σημείο 1 Α, έκτο εδάφιο).

- 43 Πρέπει να παρατηρηθεί ότι οι κατευθυντήριες γραμμές δεν προβλέπουν ότι το ποσό των προστίμων υπολογίζεται με βάση τον συνολικό κύκλο εργασιών ή τον κύκλο εργασιών που πραγματοποίησαν οι επιχειρήσεις στην οικεία αγορά. Πάντως, οι κατευθυντήριες γραμμές δεν εμποδίζουν περαιτέρω να ληφθούν υπόψη αυτοί οι κύκλοι εργασιών κατά την επιμέτρηση του ποσού του προστίμου, προκειμένου να τηρηθούν οι γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου και όταν το επιβάλλουν οι περιστάσεις. Συγκεκριμένα, ο κύκλος εργασιών μπορεί να συνυπολογιστεί όταν λαμβάνονται υπόψη τα διάφορα στοιχεία που απαριθμούνται στις σκέψεις 39 έως 41 ανωτέρω (απόφαση του Πρωτοδικείου της 20ής Μαρτίου 2002, T-23/99, LR AF 1998 κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-1705, σκέψεις 283 και 284).
- 44 Περαιτέρω, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, μεταξύ των στοιχείων εκτιμήσεως της σοβαρότητας της παραβάσεως μπορούν, κατά περίπτωση, να περιλαμβάνονται ο όγκος και η αξία των εμπορευμάτων που αποτελούν το αντικείμενο της παραβάσεως, το μέγεθος και η οικονομική ισχύς της επιχειρήσεως και, συνεπώς, η επιρροή που μπορεί η τελευταία να ασκήσει επί της αγοράς. Επομένως, είναι, αφενός, θεμιτό να λαμβάνεται υπόψη για την επιμέτρηση του προστίμου τόσο ο ολικός κύκλος εργασιών της επιχειρήσεως, που αποτελεί ένδειξη, έστω και κατά προσέγγιση και ατελή, περί του μεγέθους και της οικονομικής ισχύος της, όσο και το μερίδιο του κύκλου εργασιών που προέρχεται από τα εμπορεύματα που αποτελούν το αντικείμενο της παραβάσεως και που, συνεπώς, μπορεί να παράσχει ένδειξη για την έκτασή της. Αφετέρου, έπεται ότι δεν πρέπει να αποδίδεται ούτε στον ένα ούτε στον άλλο από τους αριθμούς αυτούς δυσανάλογη σημασία σε σχέση προς τα λοιπά στοιχεία εκτιμήσεως ώστε η επιμέτρηση του ποσού καταλλήλου προστίμου δεν μπορεί να είναι αποτέλεσμα απλού υπολογισμού στηριζομένου στον ολικό κύκλο εργασιών (προαναφερθείσες αποφάσεις *Musique diffusion française* κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψεις 120 και 121· *Parker Pen* κατά Επιτροπής, σκέψη 94, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 1998, *SCA Holding* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σκέψη 176).

- 45 Εν προκειμένω, από την Απόφαση προκύπτει ότι, για τον καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου, η Επιτροπή έλαβε κατ' αρχάς υπόψη την ίδια τη φύση της παραβάσεως, τις συγκεκριμένες επιπτώσεις της στην αγορά και τη γεωγραφική της έκταση. Στη συνέχεια, η Επιτροπή επισήμανε ότι, στο πλαίσιο της διαφορετικής μεταχειρίσεως που πρέπει να εφαρμόσει στις επιχειρήσεις, έχει σημασία να ληφθεί υπόψη η «πραγματική δυνατότητα των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων να προκαλέσουν σημαντική ζημία στην αγορά λυσίνης στον ΕΟΧ», το αποτρεπτικό περιεχόμενο του προστίμου και το αντίστοιχο μέγεθος των επιχειρήσεων αυτών. Για τους σκοπούς εκτιμήσεως των στοιχείων αυτών, η Επιτροπή επέλεξε να στηριχθεί επί του συνολικού κύκλου εργασιών που πραγματοποίησε κάθε μία εμπλεκόμενη επιχείρηση, κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους της παραβάσεως, φρονώντας ότι ο κύκλος αυτός εργασιών της επιτρέπει «να εκτιμήσει τα πραγματικά έσοδα και την πραγματική σημασία των ενεχομένων επιχειρήσεων στις επηρεαζόμενες αγορές λόγω της παράνομης συμπεριφοράς τους» (αιτιολογική σκέψη 304 της Αποφάσεως).
- 46 Οι προσφεύγουσες προσάπτουν ακριβώς στην Επιτροπή ότι έλαβε υπόψη τον προαναφερθέντα κύκλο εργασιών αντί και στη θέση του κύκλου εργασιών που προέρχεται από τις πωλήσεις του επιδικίου προϊόντος στον ΕΟΧ.
- 47 Πρέπει να τονιστεί στο στάδιο αυτό, λαμβανομένης υπόψη κάποιας αμφιβολίας που προκύπτει από τον συνδυασμό της Αποφάσεως και των υπομνημάτων που κατέθεσε η καθής στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, ότι η Επιτροπή διευκρίνισε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση και απαντώντας σε ρητό ερώτημα του Πρωτοδικείου, ότι όχι μόνον έλαβε υπόψη τον «συνολικό» κύκλο εργασιών των ενεχομένων επιχειρήσεων, δηλαδή τον κύκλο εργασιών σχετικά με το σύνολο των δραστηριοτήτων τους, αλλά και τον παγκόσμιο κύκλο εργασιών στην αγορά της λυσίνης, τα δε δύο αυτά είδη κύκλων εργασιών απαριθμούνται σε πίνακα που έχει προστεθεί στην αιτιολογική σκέψη 304 της Αποφάσεως. Εξάλλου, επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 318 της Αποφάσεως, «η Επιτροπή έλαβε κατάλληλα υπόψη, στα συμπεράσματά της σχετικά με τη σοβαρότητα της καταστάσεως, την οικονομική σημασία της ειδικής δραστηριότητας που συνδέεται με την παράβαση».
- 48 Πάντως, συνομολογείται ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη τον κύκλο εργασιών που πραγματοποίησαν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις στην επηρεαζόμενη από την παράβαση αγορά, δηλαδή την αγορά της λυσίνης στον ΕΟΧ.

49

Όσον αφορά την ανάλυση της «πραγματικής δυνατότητας των εμπλεκομένων επιχειρήσεων να προκαλέσουν σημαντική ζημία στην αγορά λυσίνης στον ΕΟΧ» (αιτιολογική σκέψη 304 της Απόφασης), που συνεπάγεται εκτίμηση της πραγματικής σημασίας των επιχειρήσεων αυτών στην επηρεαζόμενη αγορά, δηλαδή της επίδρασής τους στην αγορά αυτή, ο συνολικός κύκλος εργασιών αποδίδει απλώς ανακριβή άποψη των πραγμάτων. Πράγματι, δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι μεγάλη επιχείρηση με πληθώρα διαφορετικών δραστηριοτήτων είναι παρούσα απλώς επικουρικός σε συγκεκριμένη αγορά προϊόντων όπως η αγορά της λυσίνης. Ομοίως, δεν αποκλείεται ότι επιχείρηση με σημαντική θέση σε εξωκοινοτική γεωγραφική αγορά διαθέτει μόνο μικρή θέση στην κοινοτική αγορά ή στον ΕΟΧ. Στις περιπτώσεις αυτές, το γεγονός και μόνον ότι η εν λόγω επιχείρηση πραγματοποιεί σημαντικό συνολικό κύκλο εργασιών δεν σημαίνει οπωσδήποτε ότι ασκεί αποφασιστική επίδραση στην επηρεαζόμενη από την παράβαση αγορά. Για τον λόγο αυτό, το Δικαστήριο τόνισε, με την απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1998, C-185/95 P, *Baustahlgewebe κατά Επιτροπής* (Συλλογή 1998, σ. I-8417, σκέψη 139), ότι, μολονότι τα μερίδια αγοράς που κατέχει μια επιχείρηση δεν μπορούν να έχουν καθοριστική σημασία προκειμένου να συναχθεί αν μια επιχείρηση ανήκει σε μια ισχυρή οικονομική οντότητα, είναι αντιθέτως κρίσιμα για τον προσδιορισμό της επιρροής που η επιχείρηση μπορεί να ασκήσει στην αγορά. Εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη ούτε τα μερίδια αγοράς από απόψεως όγκου των εμπλεκομένων στην επηρεαζόμενη αγορά επιχειρήσεων ούτε καν τον κύκλο εργασιών των επιχειρήσεων στην επηρεαζόμενη αγορά (την αγορά της λυσίνης στον ΕΟΧ), πράγμα το οποίο θα επέτρεπε, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι δεν υφίστανται τρίτοι παραγωγοί, τον καθορισμό της σχετικής σημασίας κάθε επιχείρησης στην οικεία αγορά εμφανίζοντας εμμέσως τα μερίδιά τους αγοράς (βλ., συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Δεκεμβρίου 1985, 240/82 έως 242/82, 261/82, 262/82, 268/82 και 269/82, *Sigarettenindustrie κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1985, σ. 3831, σκέψη 99).

50

Περαιτέρω, από την Απόφαση προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν ανέφερε ρητώς ότι έλαβε υπόψη το «συγκεκριμένο βάρος, και συνεπώς τις πραγματικές επιπτώσεις, της συνιστώσας παράβαση συμπεριφοράς κάθε επιχείρησης στον ανταγωνισμό», εκτίμηση την οποία πρέπει στο εξής να πραγματοποιεί δυνάμει των κατευθυντηρίων γραμμών όταν εκτιμά, όπως εν προκειμένω, ότι πρέπει να σταθμίσει το βασικό ποσό του προστίμου λόγω του γεγονότος ότι πρόκειται για παράβαση στην οποία εμπλέκονται πολλές επιχειρήσεις (είδος καρτέλ) μεταξύ των οποίων υφίστανται σημαντικές διαφορές ως προς το μέγεθος (βλ. σημείο 1 Α, έκτο εδάφιο, των κατευθυντηρίων γραμμών).

- 51 Συναφώς, η παραπομπή, στην Απόφαση (τελευταία πρόταση της αιτιολογικής σκέψης 304), στην «πραγματική σημασία των επιχειρήσεων» δεν μπορεί να πληροί το προαναφερθέν κενό.
- 52 Πράγματι, η εκτίμηση του συγκεκριμένου βάρους, δηλαδή των πραγματικών επιπτώσεων, της διαπραχθείσας από κάθε επιχείρηση παραβάσεως, συνίσταται, στην πραγματικότητα, στον καθορισμό της εκτάσεως της παραβάσεως που διαπράχθηκε από κάθε μία από αυτές και όχι της σημασίας της εμπλεκόμενης επιχειρήσεως από άποψης μεγέθους ή οικονομικής δύναμης. Όπως προκύπτει από πάγια νομολογία (βλ., μεταξύ άλλων, προαναφερθείσα απόφαση *Musique diffusion française* κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 121, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 1998, T-347/94, *Mayr-Melnhof* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-1751, σκέψη 369), το μέρος του κύκλου εργασιών που προέρχεται από τα εμπορεύματα που συνιστούν το αντικείμενο της παραβάσεως μπορεί να παράσχει ένδειξη για την έκταση της παραβάσεως στην οικεία αγορά. Συγκεκριμένα, όπως τόνισε το Πρωτοδικείο, ο πραγματοποιηθείς κύκλος εργασιών επί των προϊόντων που υπήρξαν αντικείμενο της περιοριστικής πρακτικής συνιστά αντικειμενικό στοιχείο που παρέχει ένα ορθό μέτρο της νοσηρότητας της πρακτικής αυτής για την κανονική λειτουργία του ανταγωνισμού (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 11ης Μαρτίου 1999, T-151/94, *British Steel* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-629, σκέψη 643).
- 53 Συνεπώς, η Επιτροπή, στηριζόμενη στους παγκόσμιους κύκλους εργασιών της ADM χωρίς να λάβει υπόψη τον κύκλο εργασιών επί της αγοράς που επηρεάζεται από την παράβαση, δηλαδή της αγοράς της λυσίνης στον ΕΟΧ, παρέβη το σημείο 1 Α, τέταρτο και έκτο εδάφιο, των κατευθυντηρίων γραμμών.
- 54 Υπό τις συνθήκες αυτές, εναπόκειται στο Πρωτοδικείο να εξετάσει αν το γεγονός ότι δεν ελήφθη υπόψη ο κύκλος εργασιών επί της επηρεαζόμενης αγοράς και η συνεπαγόμενη παραβίαση των κατευθυντηρίων γραμμών οδήγησαν, εν προκειμένω, σε προσβολή εκ μέρους της Επιτροπής της αρχής της αναλογικότητας κατά τον καθορισμό του ποσού του προστίμου. Συναφώς, πρέπει να παρατηρηθεί ότι η εκτίμηση του δυσανάλογου χαρακτήρα του επιβληθέντος προστίμου σε σχέση με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παραβάσεως, κριτήρια που ορίζει το άρθρο 15,

παράγραφος 2, του κανονισμού 17, εμπίπτει στον έλεγχο πλήρους δικαιοδοσίας που ανατίθεται στο Πρωτοδικείο δυνάμει του άρθρου 17 του ίδιου κανονισμού.

- 55 Στην παρούσα υπόθεση, οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται κατ' ουσίαν ότι το συγκεκριμένο βασικό ποσό του προστίμου, καθορισθέν σε 15 εκατομμύρια ευρώ, είναι δυσανάλογο καθόσον αντιστοιχεί στον κύκλο εργασιών που πραγματοποίησε η Sewon στην αγορά της λυσίνης στον ΕΟΧ κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους της παραβάσεως.
- 56 Πρώτον, επισημαίνεται ότι το γεγονός ότι το συγκεκριμένο βασικό ποσό του προστίμου αντιστοιχεί στον κύκλο εργασιών που πραγματοποιήθηκε στην οικεία αγορά δεν είναι, καθαυτό, αποφασιστικής σημασίας. Πράγματι, αυτό το ποσό των 15 εκατομμυρίων ευρώ αποτελεί μόνον ένα ενδιάμεσο ποσό το οποίο, στο πλαίσιο εφαρμογής της καθοριζόμενης με τις κατευθυντήριες γραμμές μεθόδου, αποτελεί στη συνέχεια το αντικείμενο προσαρμογών σε σχέση με τη διάρκεια της παραβάσεως και τις επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις που διαπιστώθηκαν.
- 57 Δεύτερον, η ίδια η φύση της παραβάσεως, οι συγκεκριμένες επιπτώσεις της, η γεωγραφική έκταση της επηρεαζόμενης αγοράς, το αναγκαστικό αποτρεπτικό περιεχόμενο του προστίμου και το μέγεθος των επιδίκων επιχειρήσεων είναι στοιχεία, που εν προκειμένω ελήφθησαν υπόψη από την Επιτροπή, τα οποία μπορούν να δικαιολογήσουν αυτό το ενδιάμεσο ποσό. Η καθής ορθώς δέχθηκε τον χαρακτηρισμό της παραβάσεως ως «πολύ σοβαρής», στο μέτρο που η Sewon μετείχε σε οριζόντια σύμπραξη η οποία είχε ως αποτέλεσμα τον καθορισμό στόχων τιμών, ποσοστάσεων πωλήσεως και τη θέσπιση συστήματος ανταλλαγών πληροφοριών επί των ποσοτήτων πωλήσεων και είχε συγκεκριμένες επιπτώσεις στην αγορά της λυσίνης στον ΕΟΧ λόγω τεχνητής αυξήσεως των τιμών και περιορισμού των εν λόγω ποσοτήτων. Όσον αφορά το μέγεθος των επιχειρήσεων και το αποτρεπτικό περιεχόμενο των προστίμων, τονίζεται ότι ορθώς η Επιτροπή επέλεξε να στηριχθεί στον συνολικό κύκλο εργασιών των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων. Σύμφωνα με τη

νομολογία, ο συνολικός κύκλος εργασιών είναι, πράγματι, αυτός που αποτελεί ένδειξη του μεγέθους της επιχειρήσεως (βλ., συναφώς, προαναφερθείσα απόφαση *Musique diffusion français* κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 121) καθώς και της οικονομικής ισχύος της, η οποία είναι αποφασιστικής σημασίας για να εκτιμηθεί το αποτρεπτικό περιεχόμενο προστίμου ως προς αυτήν.

- 58 Τρίτον, τονίζεται ότι το ποσό των 15 εκατομμυρίων ευρώ που έγινε δεκτό σε βάρος των προσφευγουσών είναι αισθητά κατώτερο του ελαχίστου ορίου των 20 εκατομμυρίων ευρώ που προβλέπεται υπό συνήθεις συνθήκες στις κατευθυντήριες γραμμές γι' αυτό το είδος πολύ σοβαρής παραβάσεως (βλ. σημείο 1 Α, δεύτερο εδάφιο, τρίτη περίπτωση).
- 59 Προς στήριξη των αξιώσεών τους, οι προσφεύγουσες επικαλούνται επίσης ρητώς την προαναφερθείσα απόφαση *Parker Pen* κατά Επιτροπής, με την οποία το Πρωτοδικείο έκανε δεκτό τον λόγο που αντλείται από την προσβολή της αρχής της αναλογικότητας λόγω του ότι η Επιτροπή δεν είχε λάβει υπόψη της το γεγονός ότι ο κύκλος εργασιών που πραγματοποιήθηκε με τα προϊόντα που αποτέλεσαν το αντικείμενο της παραβάσεως ήταν σχετικά μικρός σε σχέση με τον κύκλο εργασιών του συνόλου των πωλήσεων της εμπλεκόμενης επιχειρήσεως, πράγμα το οποίο δικαιολόγησε μείωση του ποσού του προστίμου (σκέψεις 94 και 95).
- 60 Παρατηρείται κατ' αρχάς ότι η υιοθετηθείσα από το Πρωτοδικείο λύση στην προαναφερθείσα απόφαση *Parker Pen* κατά Επιτροπής αφορά τον καθορισμό του τελικού ποσού του προστίμου και όχι του βασικού ποσού του προστίμου ενόψει της σοβαρότητας της παραβάσεως.
- 61 Στη συνέχεια, αν υποθεθεί ότι η προαναφερθείσα νομολογία μπορεί να μεταφερθεί στην παρούσα υπόθεση, υπενθυμίζεται στο στάδιο αυτό ότι το Πρωτοδικείο είναι αρμόδιο να εκτιμά, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του πλήρους δικαιοδοσίας, τον πρόσφορο χαρακτήρα των προστίμων. Η εκτίμηση αυτή ενδέχεται να δικαιολογεί την προσκόμιση και συνεκτίμηση προσθέτων πληροφοριακών στοιχείων (βλ., συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Νοεμβρίου 2000, C-297/98 P, SCA

Holding κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-10101, σκέψεις 53 έως 55), όπως, εν προκειμένω, ο κύκλος εργασιών που πραγματοποίησε η Sewon στην αγορά της λυσίνης στον ΕΟΧ, ο οποίος δεν λήφθηκε υπόψη στην Απόφαση.

- 62 Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ότι από τη σύγκριση των διαφόρων κύκλων εργασιών των προσφευγουσών για το έτος 1995 προκύπτουν δύο πληροφοριακά στοιχεία. Αφενός, είναι αληθές ότι ο κύκλος εργασιών που προέρχεται από τις πωλήσεις της λυσίνης στον ΕΟΧ μπορεί να θεωρηθεί μικρός σε σχέση με τον συνολικό κύκλο εργασιών, εφόσον ο πρώτος αντιστοιχεί μόνο στο 5 % του δευτέρου. Αφετέρου, προκύπτει, αντιθέτως, ότι ο κύκλος εργασιών που αντιστοιχεί στις πωλήσεις της λυσίνης στον ΕΟΧ αντιπροσωπεύει σχετικά σημαντικό μέρος του κύκλου εργασιών στην παγκόσμια αγορά της λυσίνης, εν προκειμένω πλέον του 22 %.
- 63 Στο μέτρο που οι πωλήσεις λυσίνης στον ΕΟΧ δεν αντιπροσωπεύουν ένα μικρό ποσοστό αλλά ένα σημαντικό μέρος του τελευταίου αυτού κύκλου εργασιών, δεν μπορεί, εν προκειμένω, να υποστηριχθεί εγκύρως προσβολή της αρχής της αναλογικότητας· τούτο δε τοσούτω μάλλον που το βασικό ποσό του προστίμου δεν καθορίστηκε μόνο βάσει απλού υπολογισμού επί του συνολικού κύκλου εργασιών, αλλά και επί του τομεακού κύκλου εργασιών και άλλων κρισίων για την υπόθεση στοιχείων που αφορούν την ίδια τη φύση της παραβίασεως, τις συγκεκριμένες επιπτώσεις της παραβίασεως στην αγορά, την έκταση της επηρεαζομένης αγοράς, το αναγκαστικό αποτρεπτικό περιεχόμενο της κυρώσεως, το μέγεθος και τη δύναμη των επιχειρήσεων.
- 64 Ενόψει των προαναφερθεισών σκέψεων, το Πρωτοδικείο φρονεί, στο πλαίσιο της εξουσίας πλήρους δικαιοδοσίας του, ότι το βασικό ποσό του προστίμου που καθορίστηκε σε σχέση με τη σοβαρότητα της διαπραχθείσας από τη Sewon παραβίασεως είναι κατάλληλο και ότι η παραβίαση εκ μέρους της Επιτροπής των κατευθυντηρίων γραμμών δεν συνεπέφερε, εν προκειμένω, προσβολή της αρχής της αναλογικότητας· συνεπώς, πρέπει, να απορριφθεί η προβληθείσα συναφώς από τις προσφεύγουσες αιτίαση.

— Επί της προσβολής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως

- 65 Στο πλαίσιο καθορισμού του ποσού των προστίμων, η Επιτροπή δεν μπορεί να παραβιάζει την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου η οποία, κατά πάγια νομολογία, παραβιάζεται μόνον όταν παρεμφερείς καταστάσεις αντιμετωπίζονται με διαφορετικό τρόπο ή διαφορετικές καταστάσεις αντιμετωπίζονται με παρόμοιο τρόπο, τουλάχιστον όταν η αντιμετώπιση αυτή δεν δικαιολογείται αντικειμενικώς (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 1998, BPB de Eendracht κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-1129, σκέψη 309, και την παρατιθέμενη νομολογία).
- 66 Σύμφωνα με την αρχή αυτή, στο σημείο 1 Α, έκτο εδάφιο, των κατευθυντηρίων γραμμών, προβλέπεται ότι, στην περίπτωση παραβάσεων στις οποίες εμπλέκονται περισσότερες επιχειρήσεις, μπορεί να γίνει στάθμιση των βασικών ποσών των προστίμων προκειμένου να ληφθεί υπόψη το ειδικό βάρος, και κατ' επέκταση ο πραγματικός αντίκτυπος της παράνομης συμπεριφοράς κάθε επιχειρήσεως για τον ανταγωνισμό, ιδιαίτερα αν υφίστανται σημαντικές διαφορές ως προς το μέγεθος μεταξύ επιχειρήσεων που διαπράττουν το ίδιο είδος παραβάσεως.
- 67 Έτσι, σύμφωνα με το σημείο 1 Α, έβδομο εδάφιο, των κατευθυντηρίων γραμμών, η αρχή επιβολής ισοδυνάμων κυρώσεων για την ίδια συμπεριφορά είναι δυνατό να οδηγήσει, στις περιπτώσεις που αυτό επιβάλλεται, στον καθορισμό διαφορετικών ποσών καταβλητέων από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, χωρίς η διαφοροποίηση αυτή να ανταποκρίνεται σε κάποιον αριθμητικό υπολογισμό.
- 68 Στην Απόφαση (αιτιολογικές σκέψεις 303 και 304), η Επιτροπή θεώρησε ότι υφίστατο σημαντική διαφορά του μεγέθους των επιχειρήσεων που είναι αντουργοί της παραβάσεως. Συνεπώς, η Επιτροπή έκρινε ότι, για να ληφθεί υπόψη η πραγματική δυνατότητα των ενεχομένων επιχειρήσεων να προκαλέσουν σημαντική ζημία στην αγορά λυσίνης στον ΕΟΧ καθώς και η αναγκαιότητα το ύψος του προστίμου να έχει

επαρκώς αποτρεπτικό χαρακτήρα, πρέπει, ενόψει του μεγέθους των επιχειρήσεων αυτών, να κατανεμηθούν σε δύο ομάδες, ήτοι, αφενός, την Ajinomoto και την ADM, το βασικό ποσό του προστίμου των οποίων καθορίστηκε σε 30 εκατομμύρια ευρώ, και, αφετέρου, τις Kyowa, Cheil και Sewon, κατά των οποίων έγινε δεκτό ποσό 15 εκατομμυρίων ευρώ.

69 Αντίθετα προς την επιχειρηματολογία που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από την προσβολή της αρχής της αναλογικότητας, οι προσφεύγουσες δεν επικαλούνται πλέον το γεγονός ότι δεν ελήφθη υπόψη ο κύκλος εργασιών στην αγορά της λυσίνης στον ΕΟΧ. Αντιθέτως, οι προσφεύγουσες στηρίζονται στη σύγκριση των παγκοσμίων κύκλων εργασιών των επιχειρήσεων που αφορά η σύμπραξη για να δικαιολογήσουν τον ισχυρισμό τους όσον αφορά τον δυσμενή χαρακτήρα του βασικού ποσού του προστίμου, τονίζοντας ότι ο εν λόγω κύκλος εργασιών ανερχόταν, όσον τις αφορά, σε 295 εκατομμύρια ευρώ το 1995 και όχι σε 946 εκατομμύρια ευρώ όπως εσφαλμένως επισήμανε η Επιτροπή.

70 Τονίζεται ότι η Επιτροπή αναγνώρισε ότι ο συνολικός κύκλος εργασιών της Sewon που περιλαμβάνεται στον πίνακα της αιτιολογικής σκέψεως 304 της Αποφάσεως δεν είναι ακριβής και διευκρίνισε ότι στην πραγματικότητα έκανε δεκτό τον κύκλο εργασιών που πραγματοποίησε η Sewon το 1995, ο οποίος περιλαμβάνεται στην αιτιολογική σκέψη 16 της Αποφάσεως, ήτοι 227 εκατομμύρια ευρώ, που είναι, αυτή τη φορά, κατώτερος του ποσού που ανέφεραν οι προσφεύγουσες.

71 Μολονότι ο συνολικός κύκλος εργασιών της Sewon το 1995, ανεξαρτήτως του αν πρόκειται για 227 ή για 295 εκατομμύρια ευρώ φαίνεται, πράγματι, ότι είναι σημαντικά κατώτερος του κύκλου εργασιών που πραγματοποίησαν η Cheil και η Kyowa, με τις οποίες κατατάχθηκε, η διαπίστωση αυτή δεν μπορεί, πάντως, να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι, εν προκειμένω, συντρέχει προσβολή της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.

- 72 Πράγματι, η σύγκριση των κύκλων εργασιών που πραγματοποιήσαν στην παγκόσμια αγορά της λυσίνης η Cheil, η Kyowa και η Sewon, που αναφέρονται στη δεύτερη στήλη του πίνακα που περιλαμβάνεται στην αιτιολογική σκέψη 304 της Αποφάσεως αποκαλύπτει ότι ορθώς οι επιχειρήσεις αυτές κατετάγησαν στην ίδια κατηγορία και τους επιβλήθηκε το ίδιο συγκεκριμένο βασικό πρόστιμο.
- 73 Έτσι, συνολογείται ότι η Sewon πραγματοποίησε για το έτος 1995 κύκλο εργασιών στην παγκόσμια αγορά της λυσίνης 67 εκατομμυρίων ευρώ, και ο τελευταίος αυτός κύκλος εργασιών προσεγγίζει ποσοτικά τον κύκλο εργασιών της Kyowa, ήτοι 73 εκατομμύρια ευρώ, και είναι λίγο μεγαλύτερος του κύκλου εργασιών της Cheil, εν προκειμένω 40 εκατομμύρια ευρώ, και μάλιστα 52 εκατομμύρια ευρώ σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 18 της Αποφάσεως, διευκρινιζομένου ότι η συλλογιστική της Επιτροπής μπορούσε νομοτύπως, εν προκειμένω, να στηριχθεί στα μεγέθη των επιχειρήσεων, σύμφωνα με το σημείο 1 Α, έβδομο εδάφιο, των κατευθυντηρίων γραμμών, πράγμα το οποίο οι προσφεύγουσες δέχθηκαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.
- 74 Περαιτέρω, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η διενεργηθείσα υποδιαίρεση δικαιολογείται, εξάλλου, από τη σύγκριση των κύκλων εργασιών στην αγορά της λυσίνης στον ΕΟΧ, που πραγματοποίησαν οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις.
- 75 Μολονότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη, στην Απόφαση, αυτούς τους κύκλους εργασιών υπενθυμίζεται ότι, όπως επιστημάνθηκε στη σκέψη 53 ανωτέρω, το Πρωτοδικείο είναι αρμόδιο να εκτιμά, στο πλαίσιο της αρμοδιότητας πλήρους δικαιοδοσίας, την οποία του αναγνωρίζουν τα άρθρα 229 ΕΚ και 17 του κανονισμού 17, τον πρόσφορο χαρακτήρα του ποσού των προστίμων. Η εκτίμηση αυτή ενδέχεται να δικαιολογεί την προσκόμιση και συνεκτίμηση πρόσθετων πληροφοριακών στοιχείων όπως, εν προκειμένω, τον κύκλο εργασιών που πραγματοποίησαν οι επίδικες επιχειρήσεις στην αγορά της λυσίνης στον ΕΟΧ (βλ., συναφώς, την απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2000, SCA Holding κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα, σκέψεις 53 έως 55).

- 76 Από τον κύκλο εργασιών που πραγματοποίησε η Sewon στην αγορά της λυσίνης στον ΕΟΧ προκύπτει ακριβώς η οιονεί ταυτότητα της καταστάσεως με την κατάσταση των δύο άλλων «μικρών» παραγωγών όπως της Cheil και της Kyowa. Ενώ η Ajinomoto και η ADM πραγματοποίησαν, το 1995, κύκλους εργασιών στην εν λόγω αγορά 75 και 41 εκατομμυρίων ευρώ (αιτιολογικές σκέψεις 5 και 10 της Αποφάσεως), οι κύκλοι εργασιών των Cheil, Kyowa και Sewon ανέρχονται αντιστοίχως σε 17, 16 και 15 εκατομμύρια ευρώ στην ίδια αγορά. Έτσι, προκύπτει ότι η επίδραση της Sewon στην επηρεαζόμενη αγορά είναι συγκρίσιμη αυτών των δύο άλλων «μικρών» παραγωγών, της Cheil και Kyowa. Λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι οι επιχειρήσεις αυτές μετείχαν όλες στην ίδια παράβαση, δικαιολογείται να είναι ίδιο το βασικό ποσό του προστίμου που τους επιβλήθηκε.
- 77 Επομένως, το βασικό ποσό των 15 εκατομμυρίων ευρώ που έκανε δεκτό η Επιτροπή σε βάρος των προσφευγουσών δεν είναι δυσμενές.

Επί των ελαφρυντικών περιστάσεων

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 78 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή έπρεπε, σύμφωνα με το σημείο 3, δεύτερη περίπτωση, των κατευθυντηρίων γραμμών, που αφορά τη «μη ουσιαστική εφαρμογή των παρανόμων συμφωνιών ή πρακτικών», να τους χορηγήσει μείωση του ποσού του προστίμου λόγω του γεγονότος ότι η Sewon εφάρμοσε τις συμφωνίες για τις τιμές και τις ποσότητες σε πολύ σημαντικότερο βαθμό απ' ό,τι οι άλλοι παραγωγοί.

- 79 Πρώτον, η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη τις σαφείς διαφορές στην εφαρμογή των συμφωνιών για τις τιμές μεταξύ των παραγωγών. Όπως προκύπτει από τον συγκριτικό πίνακα των τιμών (παράρτημα 6 της προσφυγής και αιτιολογική σκέψη 47 της Αποφάσεως), οι τιμές που εφάρμοξε η Sewon ήταν σαφώς κατώτερες των τιμών στόχων που καθορίστηκαν στις συμφωνίες και των τιμών που εφάρμοζαν οι άλλοι παραγωγοί. Συγκεκριμένα, η μέση μηνιαία τιμή που εφάρμοξε η Sewon στην Ευρώπη ήταν η χαμηλότερη όλων των παραγωγών για 27 μήνες.
- 80 Η μη τήρηση εκ μέρους της Sewon των συμφωνιών για τις τιμές αποδεικνύεται επίσης από πολλά στοιχεία του φακέλου. Συναφώς, οι προσφεύγουσες αναφέρουν τις επικρίσεις που διατύπωσαν κατά της Sewon, στη σύσκεψη της 12ης Μαρτίου 1991 στο Τόκιο, η Ajinomoto και η Kyowa (παράρτημα 7 της προσφυγής), κατόπιν, κατά τη σύσκεψη της 2ας Νοεμβρίου 1992 στη Σεούλ, η Ajinomoto (αιτιολογική σκέψη 89 της Αποφάσεως και παράρτημα 8 της προσφυγής), την έκθεση εκπροσώπου της Kyowa της 20ής Απριλίου 1993 και τις επικρίσεις της επιχείρησης αυτής κατά τη σύσκεψη της 27ης Μαΐου 1993 (παράρτηματα 9 και 10 της προσφυγής), μια τηλεομοιοτυπία της 17ης Μαΐου 1994 υπόψη της Kyowa (παράρτημα 11 της προσφυγής), παρατηρήσεις που διατύπωσε η ADM τον Ιούνιο του 1994 (παράρτημα 12 της προσφυγής), δηλώσεις της Ajinomoto της 23ης Νοεμβρίου 1994 (παράρτημα 13 της προσφυγής) και περίληψη της Ajinomoto (παράρτημα 14 της προσφυγής).
- 81 Δεύτερον, η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη το γεγονός ότι η Sewon προέβη σε διαρκή αύξηση της παραγωγής της και μεγιστοποίησε τις πωλήσεις της, πράγμα το οποίο οδήγησε σε μη ουσιαστική εφαρμογή των συμφωνιών.
- 82 Στην αιτιολογική σκέψη 378 της Αποφάσεως, η Επιτροπή απλώς δήλωσε ότι οι συμφωνίες για τις ποσότητες είχαν τηρηθεί χωρίς να προσκομίσει αδιάσειστα αποδεικτικά στοιχεία. Η άποψη της Επιτροπής ότι πρόκειται για συμφωνία σχετικά με ελάχιστες ποσότητες δεν γίνεται εξάλλου ευκόλως κατανοητή στο μέτρο που αυτό το είδος συμπράξεων συνεπάγεται αντιθέτως μείωση της παραγωγής ενόψει της αύξησης των τιμών. Εν πάση περιπτώσει, από τον φάκελο της υποθέσεως προκύπτει ότι η Sewon, αντιθέτως, επιδίωξε να μεγιστοποιήσει τις πωλήσεις της. Συναφώς, οι προσφεύγουσες προβάλλουν την αύξηση των πωλήσεών τους το 1991 (αιτιολογική σκέψη 211 της Αποφάσεως), καθώς και το 1992 και 1993, μια εσωτερική έκθεση

βεβαιώνουσα την πολιτική παραγωγής πλήρους παραγωγικότητας της Sewon (παράρτημα 15 της προσφυγής) καθώς και τη δήλωση εκπροσώπου της ADM κατά τη σύσκεψη της 23ης Αυγούστου 1994 (παράρτημα 16 της προσφυγής).

- 83 Στο επιχείρημα της Επιτροπής ότι ο ρόλος της Sewon θεωρήθηκε παθητικός από το 1995, πράγμα για το οποίο ήδη της χορηγήθηκε μείωση του προστίμου κατά 20 %, οι προσφεύγουσες αντιτάσσουν ότι, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές, ο «παθητικός ρόλος» μιας επιχειρήσεως σε σύμπραξη και η «μη ουσιαστική εφαρμογή» συμφωνίας είναι δύο διαφορετικές έννοιες. Συνεπώς, το γεγονός ότι η Sewon έλαβε μείωση του ποσού του προστίμου λόγω του παθητικού της ρόλου όσον αφορά την κατανομή των ποσοτήτων πωλήσεως δεν μπορεί να δικαιολογήσει την άρνηση να της χορηγηθεί μείωση λόγω της πιο περιορισμένης εφαρμογής των συμφωνιών.
- 84 Η Επιτροπή απορρίπτει τελικά τις αξιώσεις των προσφευγουσών ισχυριζόμενη ότι η μη εκτέλεση μιας συμφωνίας δεν πρέπει να συγγέεται με τη συμμετοχή σε παράβαση σε συνδυασμό με απάτη και ότι η Sewon έλαβε ήδη μείωση του ποσού του προστίμου λόγω της παθητικής συμπεριφοράς της ως προς την κατανομή των ποσοτήτων από το 1995 (αιτιολογική σκέψη 365 της Αποφάσεως).

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 85 Όπως προκύπτει από τη νομολογία, άπαξ μια παράβαση έχει διαπραχθεί από πλείονες επιχειρήσεις, πρέπει να εξετάζεται η σχετική βαρύτητα της συμμετοχής καθεμιάς απ' αυτές (αποφάσεις του Δικαστηρίου 16ης Δεκεμβρίου 1975, 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73 έως 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, Suiker Unie κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1975, σ. 507, και της 8ης Ιουλίου 1999, C-49/92 P, Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, Συλλογή 1999, σ. I-4125, σκέψη 150), για να καθοριστεί αν υφίστανται, ως προς αυτές, επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις.

- 86 Στα σημεία 2 και 3 των κατευθυντηρίων γραμμών προβλέπεται διαβάθμιση του βασικού ποσού του προστίμου αναλόγως ορισμένων επιβαρυντικών ή ελαφρυντικών περιστάσεων.
- 87 Συγκεκριμένα, το σημείο 3 των κατευθυντηρίων γραμμών καθορίζει, υπό τον τίτλο των ελαφρυντικών περιστάσεων, μη εξαντλητικό κατάλογο των περιστάσεων που μπορούν να οδηγήσουν σε μείωση του βασικού ποσού του προστίμου. Αναφέρονται λοιπόν ο παθητικός ρόλος μιας επιχειρήσεως, η μη ουσιαστική εφαρμογή των παρανόμων συμφωνιών, η παύση των παραβάσεων ταυτόχρονα με τις πρώτες ενέργειες της Επιτροπής, η ύπαρξη της δικαιολογημένης αμφιβολίας της επιχειρήσεως σχετικά με τον παράνομο χαρακτήρα της ακολουθούμενης περιοριστικής πρακτικής, το γεγονός ότι η παράβαση διαπράχθηκε από αμέλεια καθώς και η ουσιαστική συνεργασία της επιχειρήσεως στο πλαίσιο της διαδικασίας πέραν του πεδίου εφαρμογής της ανακοινώσεως για τη συνεργασία.
- 88 Συναφώς, η Επιτροπή, στο υπόμνημα αντικρούσεως, παραπέμπει στην απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 1998, T-308/94, Cascades κατά Επιτροπής (Συλλογή 1998, σ. II-925), όπου το Πρωτοδικείο έκρινε ότι το ότι μια επιχείρηση, που αποδεικνύεται ότι μετέχει σε σύμπραξη για τις τιμές, δεν συμπεριφέρθηκε στην αγορά όπως είχε συμφωνήσει με τους ανταγωνιστές της δεν συνιστά κατ' ανάγκην στοιχείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη, ως ελαφρυντική περίπτωση, κατά την επιμέτρηση του επιβλητέου προστίμου (σκέψη 230).
- 89 Στο πλαίσιο της προαναφερθείσας αποφάσεως, παρατηρείται ότι το Πρωτοδικείο προέβη στον έλεγχο αποφάσεως της Επιτροπής η οποία δεν εφάρμοσε τις κατευθυντήριες γραμμές, εφόσον είναι προγενέστερη της εκδόσεως των κατευθυντηρίων αυτών γραμμών, οι οποίες αναφέρουν στο εξής ρητώς ότι πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η μη ουσιαστική εφαρμογή παράνομης συμφωνίας ως ελαφρυντική περίπτωση. Όπως όμως ήδη αναφέρθηκε στη σκέψη 37 ανωτέρω, κατά πάγια νομολογία δεν μπορεί να απέχει κανόνων με τους οποίους αυτοδεσμεύθηκε (βλ. προαναφερθείσα απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1991, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, σκέψη 53, και την παρατιθέμενη νομολογία). Συγκεκριμένα, όταν η

Επιτροπή εκδίδει κατευθυντήριες γραμμές που σκοπούν να διευκρινίσουν, τηρώντας τη Συνθήκη, τα κριτήρια που σκοπεί να εφαρμόσει στο πλαίσιο ασκήσεως της εξουσίας της εκτιμήσεως, προκύπτει αυτοδέσμευση της εξουσίας αυτής καθόσον στην Επιτροπή εναπόκειται να συμμορφούται προς τους ενδεικτικούς κανόνες με τους οποίους αυτοδεσμεύθηκε (προαναφερθείσες αποφάσεις AIUFASS και AKT κατά Επιτροπής, σκέψη 57, και Vlaams Gewest κατά Επιτροπής, σκέψη 89).

90 Παραμένει το ερώτημα αν, εν προκειμένω, η Επιτροπή ορθώς μπόρεσε να θεωρήσει ότι οι προσφεύγουσες δεν μπορούσαν να απολαύουν ελαφρυντικής περιστάσεως λόγω της μη ουσιαστικής εφαρμογής των συμφωνιών, δυνάμει του σημείου 3, δεύτερη περίπτωση, των κατευθυντηρίων γραμμών. Προς τον σκοπό αυτό, πρέπει να εξακριβωθεί αν τα γεγονότα που προέβησαν οι προσφεύγουσες μπορούν να στοιχειοθετήσουν ότι, κατά τη διάρκεια της περιόδου που προσχώρησε η Sewon στις παράνομες συμφωνίες, δεν τις εφάρμοσε πράγματι, υιοθετώντας ανταγωνιστική συμπεριφορά στην αγορά (βλ., συναφώς, απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Μαρτίου 2000, Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-25/95, T-26/95, T-30/95 à T-32/95, T-34/95 à T-39/95, T-42/95 à T-46/95, T-48/95, T-50/95 à T-65/95, T-68/95 à T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 et T-104/95, Συλλογή 2000, σ. II-491, σκέψεις 4872 έως 4874).

91 Όσον αφορά, πρώτον, την προβαλλομένη μη εφαρμογή των συμφωνιών για τις τιμές, η Επιτροπή ορθώς παρατήρησε στην Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 376) ότι οι επίδικες συμφωνίες αναφέρουν στόχους τιμών (ή «τιμές στόχους»), ώστε η εφαρμογή των συμφωνιών αυτών δεν συνεπάγεται ότι θα ισχύσει τιμή αντιστοιχούσα στον στόχο της συμφωνηθείσας τιμής, αλλά ότι τα μέρη προσπαθούν να προσεγγίσουν τους στόχους τους τιμών. Η Επιτροπή επισήμανε επίσης ότι «από τις πληροφορίες που συνέλεξε προκύπτει ότι, στη συγκεκριμένη περίπτωση, κατά το παράδειγμα των περισσότερων συμφωνιών σχετικά με τις τιμές, τα μέρη καθόρισαν τις τιμές τους με βάση τις συμφωνίες τους».

92 Η Επιτροπή, απαντώντας σε γραπτό ερώτημα του Πρωτοδικείου, διευκρίνισε ότι οι προαναφερθείσες πληροφορίες αφορούν τις τιμές των επιχειρήσεων που περιλαμβάνονται στην αιτιολογική σκέψη 47 της Αποφάσεως και προσκόμισε γραφική παράσταση από την οποία προκύπτει η εξέλιξη των τιμών στόχων και η εξέλιξη των τιμών που εφάρμοσε κάθε ενδιαφερόμενη επιχείρηση.

- 93 Ενόψει του εγγράφου αυτού, παρατηρείται κατ' αρχάς ότι αν οι εφαρμοσθείσες από τη Sewon τιμές δεν συμπίπτουν με τις τιμές στόχους, επειδή είναι συνήθως κατώτερες των τιμών στόχων, το αυτό ισχύει για τις τιμές που εφάρμοσαν οι άλλοι παραγωγοί της λυσίνης, πλην της ADM, από τον Μάρτιο του 1992 μέχρι τη λήξη της περιόδου διαπράξεως της παραβάσεως τον Ιούνιο του 1995.
- 94 Στη συνέχεια, προκύπτει ότι, μολονότι οι τιμές της Sewon αντιστοιχούν στις τιμές της Cheil (ενίοτε ελαφρώς υψηλότερες και ενίοτε ελαφρώς κατώτερες) και συνήθως κατώτερες των τιμών που εφάρμοζαν άλλοι παραγωγοί, οι διαπιστωθείσες διαφορές δεν μπορούν να θεωρηθούν ως ενδεικτικές και ερμηνεύουσες πράγματι ανεξάρτητη και ανταγωνιστική συμπεριφορά στην αγορά.
- 95 Τέλος, πρέπει κυρίως να διαπιστωθεί ότι η εξέλιξη των τιμών της Sewon συνέπεσε, κατά τη διάρκεια όλης της περιόδου διαπράξεως της παραβάσεως με την εξέλιξη των στόχων τιμών που συμφωνήθηκαν μεταξύ των μελών της συμπράξεως, πράγμα το οποίο ενισχύει, κατά τα λοιπά, το συμπέρασμα ότι η εξέλιξη αυτή είχε επιζήμια αποτελέσματα στην αγορά (βλ., συναφώς, την προαναφερθείσα απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1991, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, σκέψη 340). Η σύμπτωση αυτή, κατά τη διάρκεια μιας τόσο μακράς περιόδου, καταδεικνύει ότι η Sewon δεν είχε καμία επιθυμία να μην εφαρμόσει ουσιαστικά τις συμφωνίες σχετικά με τις τιμές.
- 96 Συναφώς, επισημαίνεται ότι κατά τη διάρκεια του Ιουνίου του 1993, οι πέντε παραγωγοί λυσίνης συμφώνησαν τον καθορισμό της τιμής της λυσίνης σε 3,20 γερμανικά μάρκα (DEM) ανά χιλιόγραμμα (αιτιολογικές σκέψεις 104 και 198 της Αποφάσεως), σκοπεύοντας νέα σταδιακή αύξηση των τιμών. Στη συνέχεια, η τιμή της λυσίνης πράγματι αυξήθηκε εντόνως και τελικώς καθορίστηκε σε 5,30 DEM ανά χιλιόγραμμα σύμφωνα με συμφωνία συναφθείσα τον Οκτώβριο του 1993 (αιτιολογικές σκέψεις 114 και 199 της Αποφάσεως). Πάντως, από τον Αύγουστο του 1993, η Sewon μετείχε πλήρως στην κίνηση για την αύξηση των τιμών στην οποία εμπλέκονταν όλοι οι παραγωγοί της λυσίνης, εφόσον οι τιμές της ανήλθαν από 2,81 DEM

ανά χιλιόγραμμο τον Ιούλιο του 1993 σε 3,45 DEM τον Αύγουστο του ίδιου έτους, κατόπιν σε 3,94 DEM τον Σεπτέμβριο και, τέλος, σε 4,55 DEM τον Οκτώβριο του 1993. Κατά τη διάρκεια αυτής της σημαντικής φάσεως της συμπράξεως, η Sewon ουδόλως επιδίωξε να αποστασιοποιηθεί από τους άλλους παραγωγούς υιοθετώντας πράγματι ανταγωνιστική πολιτική τιμών.

- 97 Οι αντιδράσεις των άλλων μελών της συμπράξεως έναντι της συμπεριφοράς της Sewon δεν μπορούν να θεωρηθούν ως απόδειξη της μη ουσιαστικής εφαρμογής των αντιθέτων προς τον ανταγωνισμό συμφωνιών, αλλ' αντιστοιχούν σε εύλογες διαμαρτυρίες που απευθύνονται σε συνεργάτη ο οποίος προσπαθεί να λάβει εμπορικά πλεονεκτήματα σε σχέση με τα άλλα μέλη παραμένοντας στο πλαίσιο της εν λόγω συμπράξεως.
- 98 Από τις σκέψεις αυτές προκύπτει ότι δεν αποδείχθηκε ότι η Sewon δεν εφάρμοσε ουσιαστικά τις συμφωνίες για τις τιμές, εφόσον η διαφορά μεταξύ του κατά πόσον εφάρμοσε τις συμφωνίες για τις τιμές, προβληθείσα ακριβώς από τις προσφεύγουσες στην προσφυγή τους, δεν μπορεί, εν προκειμένω, να αναμχθεί με τη μη ουσιαστική εφαρμογή τους.
- 99 Δεύτερον, όσον αφορά την προβαλλομένη μη εφαρμογή των συμφωνιών σχετικά με τις ποσότητες πωλήσεων, πρέπει κατ' αρχάς να υπομνησθεί ότι, στην Απόφαση (αιτιολογική σκέψη 378), η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι τα μέλη της συμπράξεως θεώρησαν τις χορηγηθείσες σε αυτά ποσοστάσεις ως «ελάχιστες ποσοστάσεις» και ότι, «στον βαθμό που κάθε μέλος μπόρεσε να πωλήσει τουλάχιστον τις ποσοστάσεις που του χορηγήθηκαν, τηρήθηκε η συμφωνία».
- 100 Όπως ορθώς τονίστηκε από όλες τις επίδικες επιχειρήσεις, ο ισχυρισμός αυτός αντιφάσκει τουλάχιστον με τα προσαπτόμενα πραγματικά περιστατικά στο μέτρο που ο στόχος αύξησε των τιμών, που επιδιώχθηκε κυρίως από τα μέλη της συμπράξεως, συνεπάγεται οπωσδήποτε περιορισμό της παραγωγής της λυσίνης και συνεπώς τη χορήγηση ανωτάτων ποσοστάσεων πωλήσεως. Τούτο επιβεβαιώνεται, μεταξύ άλλων, με τις αιτιολογικές σκέψεις 221 επ. της Αποφάσεως, που αφορούν την

εκτίμηση των συμφωνιών σχετικά με τις ποσότητες ενόψει του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, στις οποίες γίνεται μνεία των περιορισμών πωλήσεων. Συνεπώς, αυτός ο ισχυρισμός της Επιτροπής πρέπει να θεωρηθεί αλυσιτελής.

- 101 Στη συνέχεια, επισημαίνεται ότι ενόψει της ίδιας αυτής Αποφάσεως, πρέπει να διακριθούν δύο χρονικές περιοδοί στο πλαίσιο της αναλύσεως της ουσιαστικής εφαρμογής των συμφωνιών για τις ποσότητες πωλήσεων εκ μέρους της Sewon, ήτοι προ και μετά του Ιανουαρίου 1995.
- 102 Όσον αφορά την πρώτη χρονική περίοδο, επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 211 της Αποφάσεως, επήλθε συμφωνία, συνακολούθως στις συσκέψεις της 18ης Φεβρουαρίου και 12ης Μαρτίου 1991, μεταξύ των Ajinomoto, Kyowa και Sewon ώστε η Sewon να περιορίσει για το 1991 στην Ευρώπη τις ποσότητες πωλήσεών της στο επίπεδο του 1990. Περαιτέρω, η Sewon, αφού δέχθηκε το σχέδιο κατανομής πωλήσεων για το έτος 1992, που πρότειναν οι Ajinomoto και Kyowa, δέχθηκε να περιορίσει τις πωλήσεις στην Ευρώπη σε 6 000 τόνους (αιτιολογική σκέψη 214 της Αποφάσεως). Τέλος, μολονότι οι επιχειρήσεις μέλη της συμπράξεως δεν κατέληξαν σε συνολική συμφωνία για την κατανομή των πωλήσεων για το έτος 1993, η Sewon προσυπέγραψε στις 8 Δεκεμβρίου 1993 συνολική συμφωνία για την κατανομή των ποσοστώσεων πωλήσεων σε κάθε παραγωγό για το έτος 1994, σύμφωνα με την οποία της χορηγήθηκε βασική ποσόστωση αντιστοιχούσα στις πωλήσεις της το 1993 καθώς και συμπληρωματική ποσόστωση 2 000 τόνων βάσει της αναμενόμενης αυξήσεως των πωλήσεων (αιτιολογικές σκέψεις 215 και 216 της Αποφάσεως). Στο στάδιο αυτό, υπενθυμίζεται ότι οι προσφεύγουσες επισήμαναν ρητώς στην προσφυγή τους ότι δεν αμφισβητούν ή αντικρούουν καμία από τις πραγματικές διαπιστώσεις που περιλαμβάνονται στην Απόφαση, η δε αμφισβήτησή τους αφορά αποκλειστικά το ποσό του προστίμου που τους επιβλήθηκε με το άρθρο 2 της εν λόγω Αποφάσεως.
- 103 Προς στήριξη του ισχυρισμού τους περί μη τηρήσεως των συμφωνιών για τις ποσότητες, οι προσφεύγουσες προβάλλουν τη συνεχή αύξηση της παραγωγής και των πωλήσεων λυσίνης από το 1990.

- 104 Συναφώς, οι προσφεύγουσες αναφέρουν, πρώτον, τα διάφορα αριθμητικά στοιχεία που εκτίθενται στην προσφυγή σχετικά με τις προαναφερθείσες δραστηριότητες, οι οποίες ουδαμώς αποδεικνύουν τη μη ουσιαστική εφαρμογή των συμφωνιών για τις ποσότητες πωλήσεων, που αναφέρονται στη σκέψη 102 ανωτέρω.
- 105 Έτσι, τα αριθμητικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στον πίνακα που περιλαμβάνεται στη σελίδα 33 της προσφυγής και επαναλαμβάνεται στην αιτιολογική σκέψη 48 της Αποφάσεως, εκφράζουν, σε τόνους, τη συνολική παραγωγή και τις πωλήσεις της λυσίνης και συνεπώς δεν αποδεικνύουν το ότι δεν τηρήθηκαν οι συμφωνίες περί περιορισμού των εν λόγω πωλήσεων στην Ευρώπη, τις οποίες είχε δεχθεί η Sewon. Εξάλλου, για το 1994, από τα αριθμητικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στον προαναφερθέντα πίνακα προκύπτει ότι η Sewon τήρησε καλώς την ποσόστωση που της είχε χορηγηθεί για το έτος αυτό. Εξάλλου, μολονότι οι προσφεύγουσες δεν προσκόμισαν κανένα αριθμητικό στοιχείο για τις πωλήσεις της λυσίνης στην Ευρώπη για το 1990, ώστε δεν είναι εφικτή καμία σύγκριση μεταξύ του 1990 και του 1991, από τα κοινοποιηθέντα για το έτος 1992 στοιχεία προκύπτει ότι οι πωλήσεις της Sewon στην Ευρώπη ήταν σαφώς κατώτερες των 6 000 τόνων.
- 106 Δεύτερον, η παραπομπή σε μια εσωτερική έκθεση μάρκετινγκ της 3ης Μαρτίου 1993 (παράρτημα 15 της προσφυγής), όπου περιλαμβάνεται η ένδειξη «εξακολουθείστε την πολιτική πλήρους παραγωγής/πωλήσεως του συνόλου των ποσοτήτων», είναι επίσης εντελώς αλυσιτελής στο μέτρο που η ένδειξη αυτή αντιστοιχεί μόνο στην έκφραση απλής προθέσεως, ουδόλως αποδεικνύοντας τη μη ουσιαστική εφαρμογή των συμφωνιών για τις ποσότητες.
- 107 Τρίτον, η δήλωση ενός εκπροσώπου της ADM της 23ης Αυγούστου 1994 (παράρτημα 16 της προσφυγής), ότι «είναι πάντοτε [η Sewon] που ζητεί συμπληρωματική ποσότητα ενώ [η ίδια είναι] ήδη η μόνη [που πωλεί] πλήρως», δεν μπορεί, μόνη της, να αποδείξει την προαναφερθείσα μη ουσιαστική εφαρμογή. Επομένως, παρατηρείται ότι, προκειμένου για το έτος 1994, από τον πίνακα που περιλαμβάνεται στην αιτιολογική σκέψη 267 της Αποφάσεως, όπου γίνεται σύγκριση μεταξύ των παγκοσμίων μεριδίων αγοράς που έχουν χορηγηθεί γι' αυτό το έτος σε κάθε μέλος της συμπράξεως δυνάμει των συμφωνιών και των πράγματι κατεχομένων μεριδίων, προ-

κύπτει ότι η Sewon δεν υπερέβη προδήλως τη χορηγηθείσα δυνάμει των επιδίκων συμφωνιών ποσόστωση, εφόσον το πραγματικό παγκόσμιο μερίδιό της αγοράς είναι σαφώς κατώτερο αυτού που της είχε χορηγηθεί. Συναφώς, οι προσφεύγουσες δεν προσκόμισαν κανένα στοιχείο αποδεικνύον τον εσφαλμένο χαρακτήρα των στοιχείων που περιλαμβάνονται στον προαναφερθέντα πίνακα.

- 108 Επομένως, δεν μπορεί να συνυπολογιστεί υπέρ των προσφευγουσών η ελαφρυντική περίπτωση λόγω της μη ουσιαστικής εφαρμογής των συμφωνιών για τις ποσότητες πωλήσεων για τη χρονική περίοδο από Ιούλιο 1990 έως Δεκέμβριο 1994.
- 109 Όσον αφορά την περίοδο που καλύπτει τους έξι τελευταίους μήνες της συμπράξεως, ήτοι από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο 1995, επισημαίνεται ότι, κατά τη σύσκεψη της 18ης Ιανουαρίου 1995, όλες οι επίδικες επιχειρήσεις συμφώνησαν να διατηρήσουν τα μερίδια αγοράς που είχαν καθοριστεί για το 1994, πλην της Sewon που αρνήθηκε την προταθείσα ποσόστωση και αξίωσε σημαντικότερο μερίδιο αγοράς (αιτιολογική σκέψη 154 της Αποφάσεως). Εξάλλου, κατά τη σύσκεψη της 21ης Απριλίου 1995, όλα τα μέλη της συμπράξεως συνέκριναν τις ποσοστώσεις παραγωγής που είχαν καθοριστεί για το 1994 καθώς και για την περίοδο από Ιανουάριο έως Μάρτιο 1995 με τους κύκλους εργασιών πωλήσεων που είχαν πράγματι γίνει την ίδια περίοδο. Με την ευκαιρία αυτή, η Ajinomoto, η ADM, η Cheil και η Kyowa διατύπωσαν έντονες διαμαρτυρίες ενόψει του γεγονότος ότι η Sewon είχε αυξήσει τις ποσότητες της πωλήσεως ούτως ώστε υπερέβη την ποσόστωση του 1995, πράγμα το οποίο δεν την εμπόδισε να επιβεβαιώσει τον στόχο πωλήσεων της (αιτιολογική σκέψη 160 της Αποφάσεως). Τέλος, κατά τη διάρκεια της συσκέψεως της 27ης Απριλίου 1995, η ADM, η Kyowa και η Cheil διαμαρτυρήθηκαν ακόμη για την αύξηση των πωλήσεων της Sewon καθώς και για τις ελλείψεις πληροφορίες που τους παρείχε (αιτιολογική σκέψη 164 της Αποφάσεως).
- 110 Βάσει των στοιχείων αυτών, η Επιτροπή θεώρησε ότι η Sewon είχε παθητικό ρόλο το 1995 όσον αφορά τη συμφωνία για τις ποσότητες για τον λόγο ότι δεν μετείχε πλέον στη συμφωνία αυτή και, εξάλλου, είχε παύσει να πληροφορεί τους άλλους παραγωγούς σχετικά με τις ποσότητες πωλήσεών της (αιτιολογική σκέψη 365 της Αποφάσεως).

- 111 Από την περιγραφή της συμπεριφοράς της Sewon που έγινε στη σκέψη 109 ανωτέρω προκύπτει ότι η επιχείρηση αυτή, στην πραγματικότητα, δεν μετείχε στην εφαρμογή της συμφωνίας για τις ποσότητες από τον Ιανουάριο μέχρι τον Ιούνιο του 1995, ανάλυση με την οποία τελικώς συντάχθηκε ο εκπρόσωπος της Επιτροπής κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 25ης Απριλίου 2002.
- 112 Παρ' όλ' αυτά, πέραν του ζητήματος του ακριβούς χαρακτηρισμού της συμπεριφοράς της Sewon ως προς τις αναφερόμενες στις κατευθυντήριες γραμμές ελαφρυντικές περιστάσεις, οι προσφεύγουσες έλαβαν, με την Απόφαση, μείωση κατά 20 % της προσαυξήσεως που είχε εφαρμοστεί λόγω της διάρκειας, πράγμα το οποίο αντιστοιχεί σε μείωση κατά 5,71 % του βασικού ποσού του προστίμου.
- 113 Εφόσον η χορηγηθείσα από την Επιτροπή μείωση και η ζητηθείσα από τις προσφεύγουσες μείωση στηρίζονται ακριβώς στα ίδια γεγονότα, πρέπει να θεωρηθεί, στο πλαίσιο της αρμοδιότητας πλήρους δικαιοδοσίας του Πρωτοδικείου, η ήδη χορηγηθείσα στις προσφεύγουσες μείωση ως πλήρως κατάλληλη, σε όλη της την έκταση, λαμβανομένης υπόψη της συμπεριφοράς της Sewon ως προς τη συμφωνία για τις ποσότητες πωλήσεων από τον Ιανουάριο μέχρι τον Ιούνιο του 1995.

Επί της συνεργασίας της Sewon κατά τη διοικητική διαδικασία

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 114 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή δεν τήρησε τις διατάξεις του σημείου Γ της ανακοινώσεως για τη συνεργασία για τον λόγο ότι τους αρνήθηκε τη σημαντική μείωση του ποσού του προστίμου, περιλαμβανόμενη μεταξύ 50 και 75 %, και τους χορήγησε μόνο μείωση 50 %, βάσει του σημείου Δ της εν λόγω ανακοινώσεως.

- 115 Συναφώς, οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται, αφενός, ότι η Επιτροπή κακώς έκρινε ότι η Sewon δεν πληρούσε την προϋπόθεση του σημείου Β, στοιχείο δ', της ανακοινώσεως για τη συνεργασία, στην οποία παραπέμπει μεταξύ άλλων το σημείο Γ της ανακοινώσεως αυτής, θεωρώντας ότι η συνεργασία αυτή «δεν ήταν πλήρως εθελοντική», ενώ της είχε προσκομίσει όλες τις χρήσιμες πληροφορίες και εξακολούθησε να έχει διαρκή και πλήρη συνεργασία καθόλη την έρευνα, σύμφωνα με τη διατύπωση της διατάξεως αυτής. Το γεγονός ότι είχαν ήδη αρχίσει έρευνες στην Kyowa και στην ADM και είχε απευθυνθεί στη Sewon αίτηση παροχής πληροφοριών δεν ασκεί επιρροή, διότι ούτε το σημείο Β, στοιχείο δ', ούτε το σημείο Γ της ανακοινώσεως για τη συνεργασία απαιτούν να αρχίσει η συνεργασία πριν αρχίσει η διεξαγωγή της έρευνας.
- 116 Αφετέρου, πληρούται η δεύτερη προϋπόθεση του προαναφερθέντος σημείου Γ, δηλαδή ότι η πληροφορία παρέχεται μετά από έρευνα, αλλά προτού η Επιτροπή να διαθέτει επαρκείς αποδείξεις για να κινήσει τη διαδικασία με σκοπό την έκδοση αποφάσεως. Πράγματι, από τις έρευνες στην ADM και στην Kyowa δεν προέκυψαν πληροφορίες όσον αφορά την παράβαση που διαπράχθηκε μεταξύ 1990 και 1991.
- 117 Κατ' αρχάς, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η Sewon υπήρξε ασφαλώς η πρώτη που παρείχε αποφασιστικά και πλήρη στοιχεία για τη διάρκεια της συμπράξεως, αλλά η Ajinomoto ήταν η πρώτη που παρείχε αδιάσειστες αποδείξεις όσον αφορά τη μεταγενέστερη της εισόδου της ADM στην αγορά χρονική περίοδο.
- 118 Στη συνέχεια, η Sewon δεν πληροί την προϋπόθεση του σημείου Β, στοιχείο δ', της ανακοινώσεως για τη συνεργασία διότι, για να θεωρηθεί ως «συνεχής και πλήρης» μια συνεργασία, πρέπει η επιχείρηση να παρέχει αυθορμήτως πλήρεις αποδείξεις και όχι, όπως εν προκειμένω, κατόπιν αιτήσεως παροχής πληροφοριών βάσει του άρθρου 11 του κανονισμού 17. Η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται από την προαναφερθείσα απόφαση Cascades κατά Επιτροπής.

- 119 Εξάλλου, σύμφωνα με την Επιτροπή δεν πρόκειται για κατάσταση όπου, μετά τις έρευνες που πραγματοποιήθηκαν στους μετέχοντες στη σύμπραξη, δεν διέθετε επαρκή στοιχεία για να δικαιολογήσει την κίνηση της διαδικασίας.
- 120 Τέλος, ακόμη και αν υποθεθεί ότι η Sewon πληρούσε τις προϋποθέσεις του σημείου Γ της ανακοινώσεως για τη συνεργασία, δεν έλαβε οπωσδήποτε μείωση ανώτερη αυτής που θα είχε πετύχει βάσει του σημείου Δ της εν λόγω ανακοινώσεως, ήτοι 50 % του ποσού του προστίμου που θα της είχε άλλως επιβληθεί.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 121 Προκαταρκτικώς, υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή, στην ανακοίνωση για τη συνεργασία, καθόρισε τους όρους υπό τους οποίους οι επιχειρήσεις που συνεργάζονται με την Επιτροπή στα πλαίσια της έρευνας που διεξάγει για μια σύμπραξη μπορούν να τύχουν απαλλαγής του προστίμου ή μείωσης του ποσού του προστίμου που θα έπρεπε άλλως να τους επιβληθεί (βλ. σημείο Α 3 της ανακοινώσεως για τη συνεργασία).
- 122 Όσον αφορά την εφαρμογή της ανακοινώσεως για τη συνεργασία στην περίπτωση της Sewon, δεν αμφισβητείται ότι η Sewon δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του σημείου Β της ανακοινώσεως αυτής, που σκοπεύει την περίπτωση όπου η επιχείρηση γνωστοποιεί στην Επιτροπή μυστική σύμπραξη πριν προβεί η Επιτροπή σε έλεγχο

(περίπτωση που μπορεί να οδηγήσει σε μείωση τουλάχιστον 75 % του ποσού του προστίμου).

- 123 Αντιθέτως, στο μέτρο που οι προσφεύγουσες κρίνουν ότι η Επιτροπή κακώς τους αρνείται την αναφερόμενη στο σημείο Γ της ανακοινώσεως για τη συνεργασία μείωση, πρέπει να εξεταστεί αν η Επιτροπή έλαβε υπόψη τους όρους εφαρμογής του εν λόγω σημείου.
- 124 Το σημείο Γ της ανακοινώσεως για τη συνεργασία, με τίτλο «Σημαντική μείωση του ύψους του προστίμου», ορίζει:

«Η επιχείρηση η οποία πληροί τις προϋποθέσεις που εκτίθενται στο τμήμα Β, στοιχεία β' έως ε', και γνωστοποιεί τη μυστική σύμπραξη αφού έχει προβεί η Επιτροπή σε έλεγχο, μετά από απόφαση, στις επιχειρήσεις που συμμετέχουν στη σύμπραξη, χωρίς ο έλεγχος αυτός να έχει αποδώσει επαρκή βάση η οποία να δικαιολογεί την κίνηση της διαδικασίας για την έκδοση απόφασης, επωφελείται από μείωση κατά 50 έως 75 % του ύψους του προστίμου.»

- 125 Οι προϋποθέσεις του σημείου Β, στις οποίες παραπέμπει το σημείο Γ, σκοπούν την επιχείρηση η οποία:

«β) είναι η πρώτη που προσκομίζει στοιχεία καθοριστικά για την απόδειξη της ύπαρξης της σύμπραξης·

- γ) διακόπτει τη συμμετοχή της στην αθέμιτη δραστηριότητα το αργότερο τη στιγμή κατά την οποία γνωστοποιεί τη σύμπραξη
- δ) παρέχει στην Επιτροπή όλες τις απαραίτητες πληροφορίες, καθώς και τα αποδεικτικά έγγραφα και στοιχεία που διαθέτει σχετικά με τη σύμπραξη και διατηρεί συνεχή και πλήρη συνεργασία καθόλη τη διάρκεια της έρευνας
- ε) δεν έχει υποχρεώσει άλλη επιχείρηση να συμμετάσχει στη σύμπραξη ούτε ανέλαβε τη σχετική πρωτοβουλία ή διαδραμάτισε αποφασιστικό ρόλο ως προς την παράνομη αυτή δραστηριότητα».

126 Με την Απόφαση, η Επιτροπή θεώρησε ότι καμία από τις επίδικες επιχειρήσεις δεν μπορούσε να λάβει σημαντική μείωση του προστίμου, κατ' εφαρμογήν του σημείου Γ της ανακοινώσεως για τη συνεργασία, για τον λόγο ότι καμία από αυτές δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις που εκτίθενται στο σημείο Β, στοιχεία β' έως ε', στις οποίες παραπέμπει το σημείο Γ (αιτιολογική σκέψη 429).

127 Από τις αιτιολογικές σκέψεις 423 έως 425 της Αποφάσεως προκύπτει ότι, όπως ισχυρίζονται οι προσφεύγουσες χωρίς να αντικρούονται συναφώς, η Επιτροπή δέχθηκε σιωπηρώς, για τους λόγους που εκτίθενται στην αιτιολογική σκέψη 423 της Αποφάσεως, ότι η Sewon πληρούσε τις προϋποθέσεις που τίθενται με το σημείο Β, στοιχεία β', γ' και ε', της ανακοινώσεως για τη συνεργασία. Η Επιτροπή τους αρνήθηκε την προβλεπόμενη στο σημείο Γ της ανακοινώσεως αυτής μείωση για τον λόγο και μόνον ότι η προβλεπόμενη συνεργασία της Sewon δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις του σημείου Β, στοιχείο δ', της ανακοινώσεως για τη συνεργασία.

- 128 Οι προβληθέντες από την Επιτροπή συναφώς λόγοι (αιτιολογική σκέψη 424 της Αποφάσεως) αντίκεινται προδήλως τόσο στο γράμμα του σημείου Β, στοιχείο δ', της ανακοινώσεως για τη συνεργασία όσο και στο πνεύμα των διατάξεων του σημείου Γ της εν λόγω ανακοινώσεως.
- 129 Όσον αφορά τον πρώτο προβληθέντα λόγο — δηλαδή ότι, όταν η Sewon άρχισε να συνεργάζεται, η Επιτροπή διέθετε ήδη επαρκείς πληροφορίες για να αποδείξει την ύπαρξη της συμπράξεως από τότε που μπήκε η ADM στην αγορά —, δεν μπορούν να δικαιολογήσουν την άρνηση να θεωρηθεί ότι πληρούται η προβλεπόμενη στο σημείο Β, στοιχείο δ' προϋπόθεση, και, ως εκ τούτου, να εφαρμοστεί το σημείο Γ της ανακοινώσεως για τη συνεργασία.
- 130 Συναφώς, από την αιτιολογική σκέψη 423 της Αποφάσεως προκύπτει ότι η ίδια η Επιτροπή θεώρησε ότι η Sewon ήταν «το πρώτο μέλος της συμπράξεως που διέθεσε καθοριστικά και πλήρη στοιχεία για να αποδείξει την ύπαρξη της παραβάσεως» και ότι τα στοιχεία που προσκόμισε συνιστούν, όσον αφορά την πρώτη φάση της συμπράξεως μεταξύ 1990 και 1992, «τη βασική πηγή αποδείξεων που χρησιμοποίησε η Επιτροπή κατά την επεξεργασία της παρούσας αποφάσεως». Στο πλαίσιο της άμυνάς της, η Επιτροπή δέχεται επίσης ότι η Sewon ήταν η πρώτη που παρείχε αποφασιστικά και πλήρη στοιχεία για τη διάρκεια της συμπράξεως. Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Sewon παρείχε στην Επιτροπή «όλες τις απαραίτητες πληροφορίες, καθώς και τα αποδεικτικά έγγραφα και στοιχεία που διαθέτει σχετικά με τη σύμπραξη», υπό την έννοια του σημείου Β, στοιχείο δ', της ανακοινώσεως για τη συνεργασία.
- 131 Παρατηρείται ότι η Επιτροπή, με τα γραπτά της υπομνήματα, προσπάθησε να δικαιολογήσει τη θέση της προβάλλοντας τη δεύτερη προϋπόθεση που τίθεται με το σημείο Γ της ανακοινώσεως για τη συνεργασία, ότι είναι αναγκαίο οι πραγματοποιηθέντες έλεγχοι να μην έχουν αποδώσει επαρκή βάση η οποία να δικαιολογεί την

κίνηση της διαδικασίας για την έκδοση αποφάσεως. Έτσι, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι, όταν η Sewon συνεργάστηκε, διέθετε ήδη τις πληροφορίες που παρείχε η Ajinomoto σχετικά με την ύπαρξη σύμπραξης μεταξύ 1992 και 1995, πράγμα το οποίο της επιτρέπει να κινήσει στο εξής διαδικασία.

132 Η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή από το Πρωτοδικείο.

133 Πλην του γεγονότος ότι η Επιτροπή δεν στηρίζεται στην Απόφαση στη δεύτερη αυτή προϋπόθεση του σημείου Γ της ανακοινώσεως για τη συνεργασία αλλά μόνο στο ότι δεν μπορεί να εφαρμοστεί το σημείο Β, στοιχείο δ', της ανακοινώσεως αυτής στο οποίο παραπέμπει, παρ' όλ' αυτά, εν πάση περιπτώσει, τα πληροφοριακά στοιχεία που παρείχε η Sewon ως προς την προϋφιστάμενη σύμπραξη μεταξύ 1990 και 1992 επέτρεψαν στην Επιτροπή να κινήσει τη διαδικασία κατά της Ajinomoto, της Kyowa και της ίδιας της Sewon γι' αυτήν την περίοδο της παραβάσεως και, ως εκ τούτου, να αυξήσει ουσιωδώς το ποσό των προστίμων τους λόγω της διάρκειας της παραβάσεως. Συνεπώς, ακόμη και αν ερμηνευθεί κατά γράμμα, η προϋπόθεση του σημείου Γ σχετικά με την αδυναμία κινήσεως της διαδικασίας βάσει των πληροφοριών που ελήφθησαν κατά το στάδιο των ελέγχων πληρούται, εφόσον, εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν μπορούσε να κινήσει διαδικασία για την περίοδο της παραβάσεως που περιλαμβάνεται μεταξύ 1990 και 1992 προτού η Sewon προσκομίσει τα αποδεικτικά στοιχεία που διέθετε.

134 Ο δεύτερος προβληθείς λόγος — ήτοι το ότι η Sewon γνωστοποίησε τη σύμπραξη αφού η Επιτροπή προέβη σε έλεγχο στις εγκαταστάσεις της ADM και της Kyowa — στερείται επίσης ερείσματος, τόσο ενόψει των διατάξεων του σημείου Β, στοιχείο δ', της ανακοινώσεως για τη συνεργασία όσο και δυνάμει των διατάξεων του σημείου Γ της ανακοινώσεως αυτής σχετικά με τη δεύτερη προ-

υπόθεση. Οι πρώτες δεν εξαρτούν την εφαρμογή τους από την έλλειψη ελέγχων. Οι δεύτερες σκοπούν μάλιστα ακριβώς την περίπτωση όπου οι έλεγχοι πραγματοποιήθηκαν στις επιχειρήσεις που είναι μέλη της συμπράξεως.

- 135 Τέλος, όσον αφορά τον τελευταίο λόγο που προβάλλεται στην Απόφαση, σχετικά με το γεγονός ότι σημαντικό μέρος των πληροφοριών που παρείχε η Sewon εμπίπτουν στο πλαίσιο αιτήσεως παροχής πληροφοριών βάσει του άρθρου 11, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 και ότι, ως εκ τούτου, η συνεργασία της Sewon δεν ήταν πλήρως εκούσια, πρέπει να απορριφθεί.
- 136 Συναφώς, η Επιτροπή επικαλείται την πάγια νομολογία σύμφωνα με την οποία συνεργασία στην έρευνα που δεν υπερβαίνει αυτό που προκύπτει από τις υποχρεώσεις που υπέχουν οι επιχειρήσεις δυνάμει του άρθρου 11, παράγραφοι 4 και 5, του κανονισμού 17 δεν δικαιολογεί μείωση του προστίμου (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 10ης Μαρτίου 1992, T-12/89, Solvay κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. Π-907, σκέψη 341, και Cascades κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα, σκέψη 260).
- 137 Πάντως, από την ίδια αυτή νομολογία προκύπτει επίσης ότι η μείωση του προστίμου δικαιολογείται όταν η επιχείρηση παρείχε πληροφορίες βαίνουσες πέραν αυτών που η Επιτροπή θα απαιτούσε να προσκομιστούν δυνάμει του άρθρου 11 του κανονισμού 17 (βλ., συναφώς, την προαναφερθείσα απόφαση Cascades κατά Επιτροπής, σκέψεις 261 και 262).
- 138 Εν προκειμένω πάντως αρκεί η διαπίστωση ότι οι παρασχεθείσες από τη Sewon πληροφορίες, με την απάντησή της, έβαιναν πέραν αυτών που είχαν ζητηθεί. Πράγματι, όπως διαπίστωσε η ίδια η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 172 της Αποφάσεως, «η Sewon έδωσε ακόμη λεπτομέρειες για συσκέψεις για τις οποίες η

Επιτροπή δεν είχε ζητήσει πληροφόρηση [και] συνέχισε να παρέχει συμπληρωματικές πληροφορίες».

- 139 Περαιτέρω, το γεγονός ότι δεν χορηγήθηκε στις προσφεύγουσες η προβλεπόμενη στο σημείο Γ της ανακοινώσεως για τη συνεργασία μείωση, για τον λόγο ότι τους είχε απευθυνθεί αίτημα παροχής πληροφοριών, αντίκειται επίσης στις προϋποθέσεις που τίθενται με τη διάταξη αυτή.
- 140 Όπως ήδη αναφέρθηκε, το σημείο Γ της ανακοινώσεως για τη συνεργασία σκοπεί την περίπτωση όπου «έλεγχος μετά από απόφαση», πράξη την οποία αφορά το άρθρο 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 17, πραγματοποιήθηκε από την Επιτροπή «στις επιχειρήσεις που συμμετέχουν στη σύμπραξη» χωρίς τούτο να της επιτρέψει να κινήσει διαδικασία. Εν προκειμένω, στο στάδιο που η Sewon συνεργάστηκε, η Επιτροπή είχε ήδη προβεί σε δύο ελέγχους στις επιχειρήσεις που συμμετέχουν στη σύμπραξη, δηλαδή την ADM και την Kyowa (αιτιολογική σκέψη 168 της Αποφάσεως), χωρίς τούτο να επιτρέψει καθαυτό, στην Επιτροπή, να κινήσει διαδικασία για την έκδοση αποφάσεως. Κατόπιν των ελέγχων αυτών, τη διαδικασία προηγούμενης έρευνας ακολούθησε η αποστολή αιτήσεων παροχής πληροφοριών κατ' εφαρμογήν του άρθρου 11 του κανονισμού 17 (αιτιολογική σκέψη 171 της Αποφάσεως). Εξάλλου, επισημαίνεται ότι δεν έγινε κανένας έλεγχος στις εγκαταστάσεις της Sewon πράγμα το οποίο, κατά τα λοιπά, δεν θα απέκλειε οπωσδήποτε την εφαρμογή του σημείου Γ της ανακοινώσεως για τη συνεργασία, αν ούτε ο έλεγχος αυτός είχε αποδώσει επαρκή βάση για να δικαιολογήσει την κίνηση της διαδικασίας για την έκδοση αποφάσεως.
- 141 Συνεπώς, η προϋπόθεση ότι είχε απευθυνθεί στην επιχείρηση αίτηση παροχής πληροφοριών, δυνάμει του άρθρου 11, παράγραφος 1, του κανονισμού 17, δεν είναι αποφασιστικής σημασίας για να αποκλειστεί η σημαντική μείωση, μεταξύ 50 και 75 % του ποσού του προστίμου, δυνάμει του σημείου Γ της ανακοινώσεως για τη συνεργασία, τσοσούτω μάλλον που το αίτημα αυτό είναι πράξη λιγότερο δεσμευτική από τον έλεγχο που πραγματοποιείται βάσει αποφάσεως.

- 142 Η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται σαφώς από την απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 1998, T-352/94, *Mo och Domsjö* κατά Επιτροπής (Συλλογή 1998, σ. II-1989) με την οποία το Πρωτοδικείο, αφού τόνισε ότι η *Stora* είχε προσκομίσει πληροφορίες που έβαιναν κατά πολύ πέραν όσων η προσκόμιση μπορεί να αξιωθεί στο πλαίσιο αιτήσεως παροχής πληροφοριών (σκέψη 401 της αποφάσεως), έκρινε ότι, «έστω και αν η *Stora* συνεργάστηκε μόνον αφότου η Επιτροπή είχε διενεργήσει ελέγχους στις επιχειρήσεις δυνάμει του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 17, η Επιτροπή, μειώνοντας κατά κατά δύο τρίτα το ύψος του επιβληθέντος στη *Stora* προστίμου, δεν υπερέβη τα περιθώρια εκτιμήσεως τα οποία διαθέτει κατά την επιμέτρηση των προστίμων» (σκέψη 402 της αποφάσεως). Μολονότι η απόφαση αυτή αφορά απόφαση προγενέστερη της δημοσιεύσεως της ανακοινώσεως για τη συνεργασία, η περιλαμβανόμενη στην απόφαση αυτή ερμηνεία εξακολουθεί να ισχύει στο πλαίσιο εφαρμογής των διατάξεων του σημείου Γ της εν λόγω ανακοινώσεως.
- 143 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να θεωρηθεί ότι η Επιτροπή παρέβη το σημείο Γ της ανακοινώσεως για τη συνεργασία.
- 144 Συνεπώς, εναπόκειται στο Πρωτοδικείο, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του πλήρους δικαιοδοσίας, να αποφασίσει για το ποσό της μείωσης του προστίμου που πρέπει να χορηγηθεί στις προσφεύγουσες βάσει του σημείου Γ της ανακοινώσεως για τη συνεργασία. Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η χορηγούμενη βάσει αυτού μείωση δεν είναι οπωσδήποτε ανώτερη αυτής που χορηγήθηκε εν προκειμένω δυνάμει του σημείου Δ της εν λόγω ανακοινώσεως, ήτοι 50 %.
- 145 Πάντως, επισημαίνεται ότι οι πληροφορίες που παρείχε η *Sewon* ήταν καθοριστικής σημασίας για να διαπιστωθεί η ύπαρξη παραβάσεως μεταξύ 1990 και 1992 και, συνεπώς, για τον καθορισμό της διάρκειας της συμπράξεως, πράγμα το οποίο δικαιολογεί μείωση κατά 60 % του ποσού του προστίμου.

Επί της μεθόδου υπολογισμού και του τελικού ποσού του προστίμου

- 146 Στην Απόφαση, η Επιτροπή αναγνώρισε υπέρ των προσφευγουσών δύο ελαφρυντικές περιστάσεις, η μία για τον παθητικό ρόλο της Sewon το 1995 ως προς τις ποσοτώσεις πωλήσεων, που συνεπάγεται μείωση κατά 20 % της προσαυξήσεως που εφαρμόστηκε στην επιχείρηση αυτή λόγω της διάρκειας της παραβάσεως (αιτιολογική σκέψη 365), η άλλη, σε σχέση με τη λήξη της παραβάσεως από τις πρώτες παρεμβάσεις της δημόσιας αρχής (αιτιολογική σκέψη 384), που δικαιολογούν μείωση κατά 10 % εφαρμοσθείσας στο αποτέλεσμα της πρώτης προαναφερθείσας μείωσης.
- 147 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή δεν εφάρμοσε, στις δύο προαναφερθείσες περιπτώσεις και αντίθετα από ό,τι ίσχυσε για την Cheil, τις χορηγηθείσες λόγω ελαφρυντικών περιστάσεων μειώσεις του βασικού ποσού του προστίμου, καθορισθέντος σε σχέση με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παραβάσεως.
- 148 Με γραπτό ερώτημα που κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή στις 7 Φεβρουαρίου 2002, το Πρωτοδικείο κάλεσε την Επιτροπή, μεταξύ άλλων, να διευκρινίσει και να δικαιολογήσει τη μεθοδό της υπολογισμού των προστίμων.
- 149 Με την από 27 Φεβρουαρίου 2002 απάντηση, η Επιτροπή ανέφερε ότι η σωστή μέθοδος υπολογισμού των προσαυξήσεων και μειώσεων που έχουν σκοπό να ληφθούν υπόψη οι επιβαρυντικές και ελαφρυντικές περιστάσεις συνίσταται στην εφαρμογή ποσοστού επί τοις εκατό επί του βασικού ποσού του προστίμου. Η Επιτροπή αναγνώρισε επίσης ότι δεν ακολούθησε συστηματικά αυτή τη μέθοδο υπολογισμού στο πλαίσιο της Αποφάσεώς της, προκειμένου ειδικότερα για την κατάσταση της Ajinomoto και της ADM.

- 150 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι προσφεύγουσες δεν διατύπωσαν καμία παρατήρηση ως προς τη μέθοδο υπολογισμού του ποσού των προστίμων που προέβαλε η Επιτροπή.
- 151 Στο πλαίσιο αυτό, τονίζεται ότι, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές, η Επιτροπή, αφού καθόρισε το βασικό ποσό του προστίμου σε σχέση με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παραβάσεως, προέβη σε αύξηση και/ή μείωση του εν λόγω ποσού λόγω επιβαρυντικών ή ελαφρυντικών περιστάσεων.
- 152 Λαμβανομένης υπόψη της διατυπώσεως των κατευθυντηρίων γραμμών, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι τα ποσοστά επί τοις εκατό που αντιστοιχούν στις αυξήσεις ή στις μειώσεις, που γίνονται δεκτές λόγω επιβαρυντικών ή ελαφρυντικών περιστάσεων, πρέπει να εφαρμόζονται επί του βασικού ποσού του προστίμου, που καθορίζεται σε σχέση με τη σοβαρότητα και διάρκεια της παραβάσεως, και όχι επί του ποσού προηγουμένως εφαρμοσθείσας προσαυξήσεως λόγω της διάρκειας της παραβάσεως ή επί του αποτελέσματος της θέσεως σε εφαρμογή μιας πρώτης προσαυξήσεως ή μειώσεως λόγω επιβαρυντικής ή ελαφρυντικής περιστάσεως. Όπως ορθώς τόνισε η Επιτροπή στην απάντησή της στο γραπτό ερώτημα του Πρωτοδικείου, η ανωτέρω περιγραφείσα μέθοδος υπολογισμού του ποσού των προστίμων συνάγεται από τη διατύπωση των κατευθυντηρίων γραμμών και επιτρέπει να διασφαλίζεται ίση μεταχείριση μεταξύ διαφόρων επιχειρήσεων που συμμετέχουν στο ίδιο καρτέλ.
- 153 Υπενθυμίζεται ότι, στο πλαίσιο της ανάλυσεως της συμπεριφοράς της Sewon ως προς τις συμφωνίες για τις ποσότητες πωλήσεων, το Πρωτοδικείο έκρινε (σκέψη 111 ανωτέρω) ότι η Sewon δεν εφάρμοσε στην πραγματικότητα τις εν λόγω συμφωνίες από Ιανουάριο μέχρι Ιούνιο 1995. Το Πρωτοδικείο, αφού έκρινε ότι η χορηγηθείσα από την Επιτροπή μείωση λόγω του παθητικού ρόλου της Sewon ως προς τις ποσοτώσεις πωλήσεων και η μείωση που αξίωσαν οι προσφεύγουσες για τη μη εκτέλεση των συμφωνιών στηρίζονται στα ίδια γεγονότα, έκρινε (σκέψη 113 ανωτέρω) ότι η μείωση κατά 20 % της προσαυξήσεως που είχε εφαρμοστεί λόγω της διάρκειας της παραβάσεως είναι πλήρως κατάλληλη, στο σύνολό της. Η τελευταία αυτή μείωση πάντως αντιστοιχεί σε μείωση 5,71 % του βασικού ποσού του προστίμου (21 εκατομμύρια ευρώ).

- 154 Εξάλλου, επισημαίνεται ότι η μείωση κατά 10 % που χορήγησε η Επιτροπή λόγω της παύσεως της παραβάσεως μόλις παρενέβη η δημόσια αρχή, η οποία εφαρμόστηκε στο αποτέλεσμα της εφαρμογής της πρώτης μείωσης που έγινε δεκτή για τον παθητικό ρόλο της Sewon, δηλαδή ποσό 19,8 εκατομμυρίων ευρώ, αντιστοιχεί σε μείωση περίπου 9,43 % του βασικού ποσού, η οποία είναι πράγματι κατάλληλη στο σύνολό της.
- 155 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Πρωτοδικείο κρίνει, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του πλήρους δικαιοδοσίας, ότι στη μείωση του 5,71 % πρέπει να προστεθεί η μείωση του 9,43 %, αναφερθείσα στην προηγούμενη σκέψη, ήτοι συνολική μείωση 15,14 % λόγω ελαφρυντικών περιστάσεων, εφαρμοστέα στο βασικό ποσό του προστίμου, πράγμα το οποίο μεταφράζεται με πρόστιμο ποσού 17 820 600 ευρώ πριν από την εφαρμογή των διατάξεων της ανακοινώσεως για τη συνεργασία.
- 156 Για τους προαναφερθέντες λόγους, πρέπει να χορηγηθεί στις προσφεύγουσες μείωση 60 % του ποσού των 17 820 600 ευρώ βάσει του σημείου Γ της ανακοινώσεως για τη συνεργασία, πράγμα το οποίο αντιστοιχεί σε μείωση κατά 10 692 360 ευρώ. Συνεπώς, το τελικό ποσό του επιβαλλομένου στις προσφεύγουσες προστίμου πρέπει να καθοριστεί σε 7 128 240 ευρώ.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 157 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας του, το Πρωτοδικείο μπορεί να συμψηφίσει τα δικαστικά έξοδα ή να αποφασίσει όπως κάθε διάδικος φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα αν ο διάδικος ηττήθηκε σε ένα ή περισσότερα αιτήματα. Εν προκειμένω, κρίνεται ότι οι προσφεύγουσες θα φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα καθώς, αλληλεγγύως, τα δύο τρίτα των δικαστικών εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τέταρτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Καθορίζει το ποσό του προστίμου που επιβάλλεται, αλληλεγγύως, στην Daesang Corp. και στη Sewon Europe GmbH σε 7 128 240 ευρώ.**

- 2) Απορρίπτει κατά τα λοιπά την προσφυγή.**

- 3) Η Daesang Corp. και η Sewon Europe GmbH φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα καθώς και, αλληλεγγύως, τα δύο τρίτα των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή. Η Επιτροπή φέρει το ένα τρίτο των δικαστικών της εξόδων.**

Βηλαράς

Tiili

Mengozi

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 9 Ιουλίου 2003.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

M. Βηλαράς

II - 2786

Πίνακας περιεχομένων

Ιστορικό της διαφοράς	II - 2738
Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων	II - 2745
Επί της ουσίας	II - 2747
Επί του κύκλου εργασιών που λήφθηκε υπόψη λόγω της σοβαρότητας της παραβία- σεως	II - 2747
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 2747
— Επί της προσβολής της αρχής της αναλογικότητας	II - 2748
— Επί του γεγονότος ότι ελήφθη υπόψη εσφαλμένος κύκλος εργασιών και επί της προσβολής της αρχής της ίσης μεταχείρισεως	II - 2749
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 2751
— Επί της προσβολής της αρχής της αναλογικότητας	II - 2751
— Επί της προσβολής της αρχής της ίσης μεταχείρισεως	II - 2760
Επί των ελαφρυντικών περιστάσεων	II - 2763
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 2763
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 2765
Επί της συνεργασίας της Sewon κατά τη διοικητική διαδικασία	II - 2773
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 2773
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 2775
Επί της μεθόδου υπολογισμού και του τελικού ποσού του προστίμου	II - 2783
Επί των δικαστικών εξόδων	II - 2785